

"WHITE PAPER"

ANGLEŽKA IN AMERIŠKA VLADA imata običaj izdati tu in tam takovani vladni komunikate z naslovom "White Paper". Toda je res tako prazen kakor pomeni ime. Tolmačenja so savita in tako navaden državljani ne ve o čem se prav za prav gre. Vrh tega postaja svetovna diplomacija čedalje bolj tajna. Na nedavno konferenco vnanjih ministrov Zed. držav, Anglije, Francije in Sovjetske zveze reporterji niso imeli vstopa, razen na par sej, ki so bile zgolj ceremonijalnega značaja.

Ali bodo Jugoslavijo bivše zaveznice zapletle v vojno?

Prerokovanja o obmejnih incidentih so že
jako resnična. — Tito primoran držati
veliko črt ob vseh mejah. — Brat zoper brata

Boljše iz prerokovanih ali kakršnih. Preroka malo politika madžarske vlade ljudi, ki naj bi v ameriškem radiu in v tisku pogosto omenja, kako sovjetski blok Titovo Jugoslavijo vedno bolj stiska in da ima namen meseca avgusta, če ne že v juliju, vzporediti obmejne incidente, ki bodo Tita primorali "napasti" kako sosedno državo, npr. Madžarsko, in potem ji bo morala vsled vzajemne pogodbe priti Rusija "na pomoč".

Enako pogodbo vzajemne obrambe ima USSR tudi z Jugoslavijo. Toda iz zgodovine se ve, da se pogodbe veljavne le toliko časa dokler jih ta ali ona država ne prelomi.

Prerokovanja, da se bodo dogajali vsled sedanjega spora med kominformom in "Titovo kliko" incidenti, so — žal, jako resnična.

Iz enega jugoslovanskih listov ponatiskujemo o njih "sledečo" notico, ki jo je objavil pod naslovom "Izzivanja na jugoslovansko-madžarski meji".

"Ljudstva demokratičnih držav ne morejo slediti svojih vodstev in sejanju sovraženega razpoloženja do jugoslovanskih narodov, ker ne morejo pozabiti njihove herojske borbe za svobodo, ne morejo pa tudi zanikati njihove napore, a dosledne graditve socializma.

Zato se vlade sosednjih držav poslužujejo najrazličnejših izzivanj na mejah, ki naj bi omajale objektivno sodbo lastnih narodov do FLRJ.

Po incidentih na bolgarski in albanski meji se vrste podobne nepravilnosti tudi na Madžarsko.

Ali vam je naročnina potekla...?

Tekoča številka Proletarca
je

2174

Ako je številka tik VAŠEGA imena na NASLOVU na PRVI strani nižja, to pomeni, da vam je naročnina potekla za toliko tednov kolikor je številka v vašem oklepaju nižja od gornje.

Prosimo, obnovite jo!
Prihranite nam s tem pri delu in na poštini!

PAPEŽEV RIM BIL VEDNO V VOJNAH

Papež Pij XII. je izobčil iz cerkve vse tiste katoličane, ki so komunisti, ali ki jim pomagajo, in vse one, ki na kakršnoli način sodelujejo pri "preganjanju duhovščine". Izobčenje slednjih je bilo iz Rima proglašeno že ko se je začela obravnava proti zagrebškemu nadškofu Stepinacu in nato proti madžarskemu kardinalu Mindszentyju.

A sedanje splošno izobčenje pa je proglasil v protest proti čehoslovaški vladi. Toda izobčenje je razširil sedaj na vse katoličane vsesplošno po svetu, ako so se pod vplivom "komunizma" iznebili cerkvi.

V srednjem veku, ki velja za najtemnejšo dobo v zgodovini, je bilo izobčenje strašna kazen. Silno redki so bili, ki so se v onih temnih dneh upali nasprotovati bigotstvu in dogmam rimske cerkve. Papež je bil takrat vladar nad vladarji.

Izobčenje iz cerkve je pomenilo, da si obsojen v pekel, kjer se boš pekel v večnem ognju in kjer bo skozi vso večnost strašen jok in stok ter škripanje z zobmi. Milijone katoličanov še verjame, da ima tako nadnaravno moč, ki mu jo je podelil sam Bog, kajti sveti oče se naziva za Kristovega namišelnika na zemlji.

Socialist Pietro Nenni in komunist Palmiro Togliatti v Italiji pravita, da je srednji vek že zelo daleč za nami, kar je resnica. Zato Vatikanu odgovarjata, da papežev proglas inkvizicije ne bo prikladal nazaj.

Tisti, ki še verujejo v nadnaravno moč papeža, škofov in nadškofov, so jim itak zvesti. Uporniki proti temi, bigotstvu in za socialno pravičnost pa bodo šli po svoji poti kakor so šli v preteklosti.

Saj se je marsikdo upal upirati Rima celo v srednjem veku in tudi pozneje, neglede na to, da je bila njegova cerkvena in politična moč. Njeni savezi so bili smrt na grmadi, ali pa kronanje na razbeljenem prestolu z razbeljeno krono.

V preteklosti je bil izobčenec iz cerkve obenem izobčen iz družbe. V očeh babjeverne množice je bil smatran za hudobca in izločen od ljudi. V današnji dobi je bil izobčenec, ki se je izobčil iz cerkve, dandanev zaležajo se še med najbolj ignorantno maso v najbolj nazadnjaških katoliških deželah, npr. v italijanski Kalabriji in v Siciliji.

Rimsko-katoliška vojna proti komunizmu ni prva in ne zadnja, kajti papeštvo jih pozna v svoji dolgi zgodovini nič koliko. Mnoge so bile spremljane s krvjo. Nešteto ljudi je bilo vsled "krivoverstva" mučenih. Duhovniki so izganjali iz "obsedencev" hudiča in "copernice" pa sežigali. V takih razmerah se je pojavil Martin Luther in tako je papeštvo izgubilo v Nemčiji večino privržencev. Upira se je papežu vladarska družba Anglije in nastala je anglikanska protestantska cerkev. Ta odpor proti bigotstvom dogmam rimske cerkve je bil tolikšen, da so protestanti dobili premoč ne samo v Nemčiji in v Angliji temveč v vseh škandinavskih deželah. V prvi dobi Zed. držav severne Amerike je bila katoliška cerkev tu silno obsojena in tudi preganjana. Protestantske cerkve imajo tu veliko večino.

Zgodovinsko dejstvo je, da so države s protestantsko večino, po ločitvi od Rima, naglo napredovale kulturno in gospodarsko, katoliške pa ostale v bigotstvu in gospodarski starokopitnosti.

Rimsko-katoliška cerkev pravi sedaj, da se bori proti brezbožnemu materializmu, sploh proti vsakemu

(Konec na 4. strani.)

Slavnost v Fontani Calif., uspela bolj kot pričakovano

EL CAJON, Calif. — Slavnost 45-letnice SNPJ v Fontani 2.-3.-4. julija je bilo izpadla. Udeležba je bila veliko večja kot so jo prireditelji pričakovali in tretji dan je že vsega zmanjkalo. Številno zastopana je bila ne samo naša starejša generacija temveč tudi mladina. Mnogi posetniki so prišli v Fontano na stotine in tudi tisoč in več milj daleč. Ob tej priliki sem se seznanil s rojakoma Peternelom in Debelakom ter njunima soproga in Washingtona, z zakoncem Bizjak iz države Utah in s številnimi drugimi rojaki, ki so prišli v Fontano iz držav Colorado, Wyoming, Penna., Ohio, Illinois itd. Mnogi teh so še vedno v vrstah aktivistov.

Postrežba je bila izvrstna in kuharice so poskrbele za izborni hrano, a kot že omenjeno, ob koncu je vse pošlo.

Spored te slavnosti se je vršil v nedeljo 3. julija. Bil je dobro zasnovan. Vodil ga je v angleščini jako dobro rojak Richter.

Glavni govornik je bil novi glavni predsednik SNPJ Joseph Culkar. Govoril je slovensko in angleško in njegova izvajanja v obeh jezikih so bila jako dobra. Iz njegovih besed smo razumeli, da smernice SNPJ dobro poznata in dejal je, da se ni šolal v kakem kolegiju kot je Notre Dame temveč v šoli življenja, v kateri je imel vsled prežgane smrti svojih staršev ter obilne družine, ki sta jo zapustila, jako težavno pot. Zagotovil nas je, da bo deloval po načelih organizacije, ki ji predseduje, kar je delal tudi že prej po svojem prepričanju in apeliral za sodelovanje. Joseph Culkar je rojen v Ameriki in zrastle je med delavci premovalniške ter jeklarne industrije — torej med takimi, ki najtežje garajo. In bil je aktiven med njimi od mladega v naporih za izboljšanje razmer delovnega ljudstva. Torej mu naloge, ki jih je prevzel v SNPJ, niso tuje.

Culkar s svojo družino je bil ob tej priliki na obisku tudi na svojem domu. Veliko smo si imeli povedati drug drugemu ter govorili o našem skupnem delu v preteklosti in o tem, ki ga imamo vršiti v bodočnosti. Ta njihov poset mi ostane v spominu.

Na proslavi v Fontani smo se spomnili tudi Proletarca. Tak je na priredbah oziroma slavnostih SNPJ že star običaj, ker ta list je k njenemu razvoju ter za utrjevanje njenih načel veliko pomagal. Prišel je z nabiranjem prispevkov Proletarcev zastopnik J. Pečnik, ki pa je bil na proslavi zelo zaposlen. Zato sta se naloge lotila Katka Hrvatini, ki je bivša čikažanka, in podpisani. Zbrali smo lepo vsoto \$80. (Imena so v seznamu na drugem mestu v tej številki.)

Tudi stava je večsi dobra. Stavil sem, da postane novi naročnik (Konec na 5. strani)

KOMENTARJI

Zbira in presoja urednik

"Verska vojna!" Tako govorijo mnogi, ki mislijo, da je Pij XII. s svojim proglasom naščuval katoličane na oborožen odpor. Dogodilo se je, da so na Slovaškem nekateri kmetje nastopili v "obrambo duhovnikov" na starodaven način s motikami in kosami, toda Osservatore Romano (vaticansko glasilo) je duhovščini odsvetoval take boje. Med cerkvi in državo bo prej ali slej prišlo do premirja, toda nikoli več v obliki nekdanjih konfliktov.

"Sorodne duše" so ljudje, ki so drug proti drugemu, a vseeno skupno udarjajo po enem. Tako npr. lomastita po Titu "A.D." v Clevelandu in "S.B." v Chicagu, "Narodni Glasnik" v Pittsburghu, "Slobodna Reč" istotam, "Jedinstvo" v Kanadi itd. Pisana družba — složna le v boju za uničenje nekoga, toda nesložna v vprašanju, kdo naj bi tega uničenja nasledil.

Čiang Kaišek potuje po Aziji in po otokih na Pacifiku, kamor mu je še dovoljeno priti, in pripoveduje, da edino sredstvo za zrušenje komunizma je vojna. A v Washingtonu iz izkušnje vedo, da se on vojne najbolj boji. Je za zmage z največje daljave, samo da je na varnem. Svoje kože ni hotel riskirati ne ko je Japonska invadirala Kitajsko, niti ni šel na fronto proti kitajski komunistični armadi. Pripravljen pa je riskirati življenja ameriških vojakov ter trošiti sebi v korist ameriške dolarje.

Predsednik Truman je imel v Washingtonu zadnji petek tajno konferenco, ki je trajala tri ure. Tako so rekli reporterji, ki so bili zunaj ter čakali, kdaj se bo končala. O čem so govorili — namreč na konferenci? Kdo so bili povabljeni nanjo? Veščaki, ki se pečajo z izdelovanjem atomskih bomb, vodilni člani senatnega odseka za vnanje zadeve ter vodilni generali in admiralji.

(Konec na 5. strani)

Nekaj o naših stvareh

Anton Udovč je menda prvi upravnik v dolgi dobi Proletarca, ki rabi v svoji službi v svoji koloni humor. Ako se ne bo prekmalu utrudil, bo dobro. Čitajte njegovo redno kolono spet v tej številki. Piše jo popolnoma sam po svoji vesti.

Namreč on ima svoj predel za opisovanje o naših težkočah, ki jih razlaga z vidika svojih osebnih vtisov in pa s stališča, da se je boljše šaliti kakor pa jamrati ali "špikati". Vrh tega smo stalno obnovili kolono "Z upravnške in uredniške mize", ki jo je ta teden — razen njenega konca — sam uredil. Tako — upamo — se bo vse dobro izteklo, dasi je Toni spoznal, da je veliko več kot pa ga moreta zmagovati dva nameščanca. Parkrat je imel on tu že sina ter ženo, da sta mu pomagala. A še vseeno pravi, da ga ne more izvršiti toliko kakor bi ga rad. Pa bomo delo s prostovoljci že kako izvršili, da ne bo predolgih zakasnitev.

Peter Benedict poroča o proslavi, ki se vršila 2.-3.-4. julija v Fontani, Calif. Njegov dopis je na prvi strani. Prispevali so v tiskovni sklad Proletarca \$80.

Christine Nadvesnik, Oglesby, ima v tej številki poročilo o njihovi priredbi v korist Proletarca. Prinesla je čistega \$61.35. Udeležba — petindvajset ljudi!

Imeli so se dobro — in še so zbrali toliko skupaj! Torej LaSalle z okolico za naše stvari še živi!

Federacija društev SNPJ v zapadni Penni se je pobrigala tudi za problem, kako ohraniti Proletarca. Prispevala je vsoto \$50, ki jo je poslal njen odbornik John Kvarlich.

O pikniku v korist Proletarca v Chicagu je poročilo v tej številki. Oziroma več poročil. Uspeh je bil v danih okoliščinah jako dober. Plohe so nam nagajale. Jos. F. Durn v Clevelandu meni, da bi se tudi pri njih morda zavzeli osnovati kak tak izlet in napravili sebi nekaj izletniškega razvedrila, listu pa gmotno pomagali.

O prispevku, ki ga je poslala Rose Radovich v imenu coloradske federacije SNPJ, je bilo že omenjeno in poročal je o tem tudi Ed Tomsic. Tako torej le gremo naprej vzlic "recesiji", ki je zadelo našo deželo.

Boj na industrialnem polju se veča

svoje lastne člane ob zaslužek.

Predsednik Truman je bil v škriplih. Na eni strani mu je Murray zatrjeval, da jeklarji delavci morajo dobiti povnanje ter pokojninski sklad v območju unije ter delodajalcev, ter za varovalnico za zdravljenje bolnih, na drugi strani so magnati korporacij kratko malo rekli "ne!" in tako je prišlo v tem stanju do tega, da je Harry res prišel v zagato.

Glavarji jeklarskih korporacij so mu rekli, da ako stavek noče, naj se posluži Taft-Hartleyjev zakona. Proglasi naj "national emergency", dobi "injunction" in potem naj kak od njega imenovan odbor presodi kako in kaj. A zahtevali so, da naj bi ta odbor smel le poročati o položaju kakor ga je proučil, ne pa kaj svetovati ali predlagati. Ta nasvet je obveljal.

Ko bo poročilo podano, je zelo možno, da bo uniji ugodeno toliko, da ne bo trpela na svoji

časti. A kar se priboljškov njenemu delavstvu tiče, jih pa ne bo mnogo. Komisije, imenovane v Washingtonu, se običajno bolj pobrigajo za interese gospodarjev kakor pa za delavce.

Kako bo z zahtevami unije jeklarskih delavcev, se bo vedelo šele kadar posebni Trumanov report poda svoj report. Toda poznavelec meni, da bo vseboval opis položaja tako da naj bodo v teh razmerah delodajalci in delavci zadovoljni. Odvetniki unij CIO pa povsod argumentirajo, da morajo mezne kvitku, ali pa bomo imeli še večjo krizo ki se sedaj veča od meseca do meseca. Delavci so za stavko, v veri, da bo trajala le par dni. A besedniki Fordove kompanije pa so rekli, da kar se njih tiče, so na stavko povsem pripravljeni.

Stari Ford je bil velik sovražnik unij. A jo je končno le priznal in v javnosti je izgledalo, da sta si javnost, kompanija in delavci v prijateljstvu.

Seveda — bilo je navidezno.

A vendar so bili odnošaji toliko strpni, da med unijo in Fordom ni bilo javnega spora. Dogodil pa se je, ko so delavci trdili, da jih kompanija priganja z različnimi novimi tehničnimi pripomočki in pa z odslavljanji.

Tudi premovalniški se v marsikakem revirju nič prida ne obeta. Zdi se, da bodo posamezne kompanije rajše riskirale svoje dohodke in profite kot pa da bi ugodile unijam. Njihove mnenje je, da bo sedaj stavke lažje zloiniti kot pa pred letom ali dvema, dasi jih je bilo precej izgubljenih in nekatere unije pa uničene.

To je radi tega, ker je vodstvo CIO konservativno in se zanaša za politično pomoč zgolj na Trumanu ter na par progresivnih senatorjev. A s to taktiko ni delavstvo doseglo nič trajno dobrega v svoj prid prej in ako bodo delodajalci ostali trmast, bo to za delavstvo nova "stara" šola.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovenska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE
NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75;
za četrt leta \$1.00.
Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do po-
deljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co.,
Inc. Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.
Telephone: ROckwell 2-2864

"Čudež" na Poljskem dal vladi povod za kampanjo proti praznovrststvu

V Lublinu na Poljskem imajo podobo Device Marije, o kateri je šla pravljica po vsi deželi, da ji tečejo iz oči krvave solze. Duhovniki s prižnice so to oznanili in nato je šlo od ust do ust, kako so slepci čudežno dobili vid, ob tej čudežni podobi, kako so hromi šodili in sploh da je bilo čudežev na koše, kakor na tisti gori v Galileji, ali kjer že je bilo, ko je Krist nasitil šest tisoč ljudi s pomnožitvijo rib in kruha.

Pri podobi krvavo solzeče se Marije Device v Lublinu pa so se dogodile hujše stvari. Kaplani in župniki so nagnali na tisto božjo pot v tednu z dne 11. julija veliko nad sto tisoč romarjev. Bilo jih je tolikšno gnječa, da niso mogli priti do podobe, a vseeno so v svoji gorečnosti in praznovrstnosti zatrjevali, kako Mariji teko krvave solze iz oči.

Vsak je hotel videti to njeno plakanje. Tako se je množica začela gnesti in prerivati. Poročilo iz Varšave (vir Associated Press) pravi, da je bila ena ženska v prerivanju do čudodelne podobe zadušena, devetnajst jih je bilo težko poškodovanih in na stotine romarjev pa je toliko omagalo, da čim so prišli kam na prosto, so obležali.

Poljska vladna novinska agencija je obtožila duhovščino, da je nalašč vzpizorila to igro. Namreč v nagajanje sedanji poljski vladi.

Ni ga izobražena katoliškega duhovnika, ki bi verjel, da mora kaka podoba Marije, slikana na platnu pretakati krvave ali pa kakršne druge solze, razen one, ki so na sliki v barvah in se nikoli ne premaknejo. Seveda, sliko ali pa soho se za tak "čudež" lahko umetno priredi, kar pa je prevara.

Poljska vlada, ki je sedaj nazivana za "komunistično" (v nji so v resnici zastopani vsi napredni krogi poljskega naroda, napredni agrarci in napredna duhovščina) je nazvala spektakel v Lublinu za švinel duhovščine in v javnosti doprinsla dokaze.

Kako? Nad sto tisoč ljudi v enem dnevu na kako božjo pot kakor je v Lublinu se ne spravi skupaj kar tako. Navedla je ime naš duhovnikov — nič koliko imen tudi nun — ki so svoje sledbenike organizirali na božjo pot v Lublin.

"Marija Device je tako razžalostena nad usodo poljskega ljudstva, da so ji iz oči namesto naravnih solz prišle krvave srage." Starokopitna poljska družina, ki je podložnica cerkve in fevdalcev od nekdaj, je verjela takim pridigam in se podala na pot.

Vlada v Varšavi je to demonstracijo nekaj dni mirno gledala, potem pa zahtevala od vseh, ki so lagali, da podoba Marije na božji poti v Lublinu pretaka krvave solze, dokaze. Vlada je stroga in duhovniki, ki so trdili s svojih prižnic, so morali zaven. Romarji niso mogli — bilo jih je preveč, a reporterji tujezemskega tiska pa so prišli do podobe zaeno z duhovniki, ki so bili primorani tjakaj.

"Kje se ta podoba solzi?" je oblast vprašala duhovnike. Nikjer sledu o kakih solzah, ne krvavih, ne solnenih.

Duhovnik je ugotovil, da solz ni. Otipal podobo. Otikal jo je drug za drugim.

"Kje so krvave solze?" Odgovorili so, da jih ni.

"Čemu ste nagnali tolikšno množico na to božjo pot? Mar niste trdili, da se Mati Božja joka zaradi sedanje vlade?"

Nu, dogodilo se je, da so duhovniki in njihove nune na Poljskem dosegli popolnoma drugačen učinek kot pa so pričakovali.

Res so nagnali s svojimi procesijami od blizu in daleč nad sto tisoč ljudi. Marije Device, ki pretaka solze, pa ni nihče videl. Niti ne tisti, ki so imeli srečo, da so prišli za hip blizu njene slike.

Niti ni mogla duhovščina navesti niti ene osebe, ki bi čudežno dobila vid ali kako drugače čudežno ozdravela.

Treba pomniti, da je bilo med temi sto tisoč romarji nad polovico bolnikov in pohabljenec.

Vlada v Varšavi ve, da je doba "čudežev" minila. Praznovrststvo se pogreza in mladi ljudje, ki si dobe pravilno vzgojo v šoli, se smehljajo kipom, soham in podobam, v katere so ljudje nekoč in mnogi še verjamejo, da ako le poklenjejo prednje s svojimi prošnjami, pa bodo uslišani.

Poljski vladi je rpišel ta incident zelo prav.

S filmskimi slikami, ki so jih snemali njeni ljudje, in s podatki o nesrečah, ter s filmiranimi pridigami zavajalnih duhovnikov bo saj med novo generacijo uspeša z naukom, da ni večje nesreče za narod kot je praznovrststvo in pa vera v nadnaravno moč ljudi, ki jo vzlic svojim ornatom nimajo nič več kot drugi navadni smrtniki.

Kaj je "ameriški način življenja"?

Kje si bil 11. avgusta pred enim letom?
S kom?

Ob kateri uri?
Ne spomniš se, ne s kom si bil, ne kje, kajti dnevi ti teko tako običajno leto za letom, da se domisliš le še kakšnega posebnega dogodka, kakšnega posebnega srečanja, in ko si vprašan, kdaj, čemu in kako, te zmedejo, ker se na podrobnosti ne moreš domisliti.

Vendar pa, čim te začno izpraševati, kje si hodil tega in tega dne, kaj si govoril s tem in onim, in ali si res segel v roke kakemu diplomatu ali pa diplomatskemu uradniku, ki so tu iz držav iz-

V INDONEZIJI, v Indokini - povsod se svet bori za svobodo! So pač nastali drugačni časi!

Tiskovni sklad Proletarca

VI. IZKAZ

(Prejeto od 8. junija do 13. julija)

CALIFORNIA:

Peter Benedict, El Canjon, Cal., poslal prispevke nabrani na tridnevni slavnosti v Fontani. Prispevatelji po \$5: P. Benedict, M. Benedict. Po \$3: J. Pečnik, K. Horvatin, J. Jane, J. Rudman. Po \$2: Stava Benedict in Pečnik, K. Jurkoviček, J. Olip, J. Petrich, M. Putz. Po \$1: J. L. Culkar, L. Horvatin, A. Jordan, J. Blazich, A. Resmar, J. List, J. Tratar, G. Muhar, P. E. Kurnick, L. Parkel, J. Richtar, M. Misary, H. Stone, T. Lazar, M. Pustovera, M. Putz, J. Lapp, K. Bizjak, M. Lah, V. Omatiz, L. Simoncic, A. Hočevar, J. Brezovec, L. Lipovšek, V. Debelack, J. Petermel, T. Tomšich, T. Hočevar, K. Kakeš, J. Pavle, M. Matjasuh, A. Zazar, J. Urček, P. Drazich, R. Rodman, H. Vidmar, R. Hočevar, M. Cukale, M. Perko, A. Blatnik, M. Plaseh, H. Tristrom, T. Oepek, J. Parkel, T. Jackman, M. Jackman, C. K. Benedict, A. J. Benedict, skupaj \$80. Razume se, da so ti prispevatelji iz raznih krajev, ki so se sili skupaj na slavnosti. Iz katerih krajev so, temu uradu ni bilo sporečeno.

Josephine Blazich, Fontana, \$2. Poslal John Pečnik.

COLORADO:

Rose Radovich in John Stonich, Pueblo, sta poslala prispevek skupnih društev federacije SNPJ Colorado-New Mexico. Skupaj \$50.

Edward Tomšic, Walsenburg, nabral na tamkajšnji slavnosti v Rye, Colo. Prispevatelji: Edward Tomšic, \$2. Po \$1: Louisa Zupancic, Frank Pečnik, Tony Marinac, Tony Medved, Joe Culkar, John Stonich, Louis Jakše in Frank Kosire iz Durango, Colo. Skupaj \$10.

Frances Artach, Denver, \$2.

Frank Boltezar, Pueblo, \$5.

ILLINOIS:

Johnnie Rak, Chicago, izročil od JRZ, \$107.11. Drugi prispevki iz Chicago: Frank Benchina \$5; Frank Sodnik \$5; Anton Andres, \$2.50; Milan Medvešek, \$2; Frances Vidmar \$2; Victor Zupancic, \$2; Anton Kegel, \$2; Martin Kerzan, \$5; Frank Teropšić \$1. Frank Margole, Cicero, \$2. Steve Widmayer, Hinsdale, \$2. Frances Zakovšek, North Chicago, za društvo 14 SNPJ \$1.85. Pavel Pekla \$1, in Frances Zakovšek, \$1.

John Mahnich, Waukegan, \$2.

Max Marolt, So. Chicago, \$2.

John Gorsak, Springfield, za Slovenski Delavski Dom \$5. Joseph Ovca, \$2. Julia Golob \$1, in John Oepek, \$1.50.

Christine Nadvornik, Oglesby, poslala prebistek piknika klubov 3 in 4 JSZ, skupaj \$91.35.

KANSAS:

Anton Shular, Arma, \$1.

MICHIGAN:

Josef Korsak, Detroit, poslal za Jennie Urban, \$6.50, Paul Oepek, \$5. Louis Menton \$2. Skupaj \$12.50. Katarina Stimac, \$2, in Janko Zornik, \$4, ki jih je nam izročil Filip Godina.

OHIO:

Felix Strumbel, Cleveland, \$10, izročil v uradu Louis Zorko. John Krebel, Cleveland poslal za Johna Rome, \$3. Joe Kodric, \$2. Trije prijatelji \$1. Skupaj \$6.

Joseph Durn, Cleveland, sam poslal \$5, ravno tako Mrs. J. Tanček \$2. Lovrenc Bajc, Fairport Harbor, \$1.05, Jacob Bergant, Lisbon, \$1. Jacob Tavcar, Power Point, \$1.

PENNSYLVANIA:

George Smrekar, Aliquippa, nabral ob priliki SNPJ dneva od sledečih prispevateljev: Mihael Kumer, \$5. Po \$1: Jacob Ambrozich, J. Terčelj, Mrs. Prasnikar, Mrs. Rosenberger, A. Rožanc, A. Rednak, M. Florjancić, J. Kvartič, R.

pred "železnega zastorja", pa se ničesar ne spomniš. Saj sežeš skozi leto, ali skozi dobo pet let v roke nešteto ljudem in njihova imena skoro vsa sproti pozabiš in oni pa tvojeja.

O teh stvarih govore mnogi liberalci, ki skušajo odpraviti, ali saj omiliti sedanjo "protirdečarsko" historijo v Zed. državah. Med njimi je tudi kancelar Univerze Chicago, Robert M. Hutchins.

V enem svojih govorov pred graduanti je rekel med drugim:

"Z vseh strani čujemo, da je ameriški način življenja v veliki nevarnosti. Tudi jaz mislim, da je. Mislim tudi, da mnogi izmed onih, ki o tej nevarnosti najbolj vpijejo, nimajo pojma o čem pravzaprav govorijo."

Nato je Hutchins razlagal, da kritiki, ki so najbolj glasni za obvarovanje "našega načina življenja", smatrajo, da naš pravi amerikanizem pomeni: Doli s kritiko! Proč s protesti! Zatrmo vsa mnenja, ki so večini nepriljubljena!

Vsa naša zgodovina pa priča, da je ta dežela postala to kar je vsled svoje svobodne razgibanosti. Ljudje so kritizirali, se tepili, umirali v borbah za svoja prepričanja in pridobili ustavi drobce za drobce več veljave, da ni ostala s svojimi določbami za civilne svobodščine vred le na papirju.

Sedaj je naša dežela v dobi, ko pod masko amerikanizma uva-ja najreakcionarnejše metode v svoji zgodovini. Noben učitelj si ne upa več govoriti po svoji vesti, ako mu je kaj za službo. In od- borniki unij morajo prisegati, da niso "rdečkarji" pod marelo Moskve temveč lojalni Američani. A vendar — ko se zapletejo v razredni boj, pa jih plutokracija takoj zabrusi z očitkom, da so "komunistično dominirani". Moraš misliti po navodilu trgovske komore in zveze industrialcev, ali pa si označen za subverzeža.

Ne bo dolgo, ko se bo med saj nekatere vodje unij urinilo spoznanje, da igrajo svojim največjim sovražnikom v korist in pa demokraciji v pogubo.

ILLINOIS:

Johnnie Rak, Chicago, izročil od JRZ, \$107.11. Drugi prispevki iz Chicago: Frank Benchina \$5; Frank Sodnik \$5; Anton Andres, \$2.50; Milan Medvešek, \$2; Frances Vidmar \$2; Victor Zupancic, \$2; Anton Kegel, \$2; Martin Kerzan, \$5; Frank Teropšić \$1. Frank Margole, Cicero, \$2. Steve Widmayer, Hinsdale, \$2. Frances Zakovšek, North Chicago, za društvo 14 SNPJ \$1.85. Pavel Pekla \$1, in Frances Zakovšek, \$1.

John Mahnich, Waukegan, \$2.

Max Marolt, So. Chicago, \$2.

John Gorsak, Springfield, za Slovenski Delavski Dom \$5. Joseph Ovca, \$2. Julia Golob \$1, in John Oepek, \$1.50.

Christine Nadvornik, Oglesby, poslala prebistek piknika klubov 3 in 4 JSZ, skupaj \$91.35.

KANSAS:

Anton Shular, Arma, \$1.

MICHIGAN:

Josef Korsak, Detroit, poslal za Jennie Urban, \$6.50, Paul Oepek, \$5. Louis Menton \$2. Skupaj \$12.50. Katarina Stimac, \$2, in Janko Zornik, \$4, ki jih je nam izročil Filip Godina.

OHIO:

Felix Strumbel, Cleveland, \$10, izročil v uradu Louis Zorko. John Krebel, Cleveland poslal za Johna Rome, \$3. Joe Kodric, \$2. Trije prijatelji \$1. Skupaj \$6.

Joseph Durn, Cleveland, sam poslal \$5, ravno tako Mrs. J. Tanček \$2. Lovrenc Bajc, Fairport Harbor, \$1.05, Jacob Bergant, Lisbon, \$1. Jacob Tavcar, Power Point, \$1.

PENNSYLVANIA:

George Smrekar, Aliquippa, nabral ob priliki SNPJ dneva od sledečih prispevateljev: Mihael Kumer, \$5. Po \$1: Jacob Ambrozich, J. Terčelj, Mrs. Prasnikar, Mrs. Rosenberger, A. Rožanc, A. Rednak, M. Florjancić, J. Kvartič, R.

pred "železnega zastorja", pa se ničesar ne spomniš. Saj sežeš skozi leto, ali skozi dobo pet let v roke nešteto ljudem in njihova imena skoro vsa sproti pozabiš in oni pa tvojeja.

O teh stvarih govore mnogi liberalci, ki skušajo odpraviti, ali saj omiliti sedanjo "protirdečarsko" historijo v Zed. državah. Med njimi je tudi kancelar Univerze Chicago, Robert M. Hutchins.

V enem svojih govorov pred graduanti je rekel med drugim:

"Z vseh strani čujemo, da je ameriški način življenja v veliki nevarnosti. Tudi jaz mislim, da je. Mislim tudi, da mnogi izmed onih, ki o tej nevarnosti najbolj vpijejo, nimajo pojma o čem pravzaprav govorijo."

Nato je Hutchins razlagal, da kritiki, ki so najbolj glasni za obvarovanje "našega načina življenja", smatrajo, da naš pravi amerikanizem pomeni: Doli s kritiko! Proč s protesti! Zatrmo vsa mnenja, ki so večini nepriljubljena!

Vsa naša zgodovina pa priča, da je ta dežela postala to kar je vsled svoje svobodne razgibanosti. Ljudje so kritizirali, se tepili, umirali v borbah za svoja prepričanja in pridobili ustavi drobce za drobce več veljave, da ni ostala s svojimi določbami za civilne svobodščine vred le na papirju.

Sedaj je naša dežela v dobi, ko pod masko amerikanizma uva-ja najreakcionarnejše metode v svoji zgodovini. Noben učitelj si ne upa več govoriti po svoji vesti, ako mu je kaj za službo. In od- borniki unij morajo prisegati, da niso "rdečkarji" pod marelo Moskve temveč lojalni Američani. A vendar — ko se zapletejo v razredni boj, pa jih plutokracija takoj zabrusi z očitkom, da so "komunistično dominirani". Moraš misliti po navodilu trgovske komore in zveze industrialcev, ali pa si označen za subverzeža.

Ne bo dolgo, ko se bo med saj nekatere vodje unij urinilo spoznanje, da igrajo svojim največjim sovražnikom v korist in pa demokraciji v pogubo.

Lesar, J. Koklič, L. Uhernik, J. Pangarsic, M. Ušeničnik, Mrs. Plut, L. Glazar, A. Antončič, F. Lauric, A. Klementič, J. Drap, L. Bartol, J. Smrkol, J. Orešek, J. Somrak, J. Novak, J. Tekstar, J. Pompe, J. Zork, M. Verhovnik, M. Mirt, V. Petermel, G. Smrekar, in F. Ambro- žić 50c. Skupaj \$36.50.

John Kvartich, Bridgeville, poslal prispevek Federacije skupnih društev SNPJ v Zapadni Pennsylvaniji, \$50.

Anton Zornik, Herminie, poslal prispevke sledečih: Joe Kravanja, Library, \$1. Fr. Bradak, Slovan, \$2. Joe Kaus, Cuddy, \$1. Martin Habich, Ambridge, \$1. Victor Leskovic, Bridgeville, 50c. Skupaj \$55.50.

Frank Alich, Pittsburgh, \$2. Joh- hana Peckaj, Greensboro, \$1. Frank Saman, Avelis, \$2. Poslal Fr. Bregar.

RAZNI KRAJI:

Jacob Kunstelj, Ely, Minn., \$1. Frank Kosak, Brooklyn, N.Y., \$2.

Lous Barborich, Milwaukee, Wis. \$1, in za Lud. Setina, \$1, skupaj \$2.

Anton Polokar, Conway, Mo., \$2. Lawrence Selak, Star City, W. Va., \$2. Louis Hlad, \$1, skupaj \$3. Pol- da Frank, Keystone, 50c. Anton Vidmar, 50c. Anton Podobnik, Sheridan, Wyo., \$1.

Skupaj \$519.86, prejšnji izkaz \$831.62, skupaj \$1,351.48.

Prav lepa hvala vsem nabiralcem in darovalcem. Ako je kje kaka pomota me obvestite, da napake po- pravim.

Anton Udovick, upravnik.

Lesar, J. Koklič, L. Uhernik, J. Pangarsic, M. Ušeničnik, Mrs. Plut, L. Glazar, A. Antončič, F. Lauric, A. Klementič, J. Drap, L. Bartol, J. Smrkol, J. Orešek, J. Somrak, J. Novak, J. Tekstar, J. Pompe, J. Zork, M. Verhovnik, M. Mirt, V. Petermel, G. Smrekar, in F. Ambro- žić 50c. Skupaj \$36.50.

John Kvartich, Bridgeville, poslal prispevek Federacije skupnih društev SNPJ v Zapadni Pennsylvaniji, \$50.

Anton Zornik, Herminie, poslal prispevke sledečih: Joe Kravanja, Library, \$1. Fr. Bradak, Slovan, \$2. Joe Kaus, Cuddy, \$1. Martin Habich, Ambridge, \$1. Victor Leskovic, Bridgeville, 50c. Skupaj \$55.50.

Frank Alich, Pittsburgh, \$2. Joh- hana Peckaj, Greensboro, \$1. Frank Saman, Avelis, \$2. Poslal Fr. Bregar.

RAZNI KRAJI:

Jacob Kunstelj, Ely, Minn., \$1. Frank Kosak, Brooklyn, N.Y., \$2.

Lous Barborich, Milwaukee, Wis. \$1, in za Lud. Setina, \$1, skupaj \$2.

Anton Polokar, Conway, Mo., \$2. Lawrence Selak, Star City, W. Va., \$2. Louis Hlad, \$1, skupaj \$3. Pol- da Frank, Keystone, 50c. Anton Vidmar, 50c. Anton Podobnik, Sheridan, Wyo., \$1.

Skupaj \$519.86, prejšnji izkaz \$831.62, skupaj \$1,351.48.

Prav lepa hvala vsem nabiralcem in darovalcem. Ako je kje kaka pomota me obvestite, da napake po- pravim.

Anton Udovick, upravnik.

Skupaj \$519.86, prejšnji izkaz \$831.62, skupaj \$1,351.48.

Prav lepa hvala vsem nabiralcem in darovalcem. Ako je kje kaka pomota me obvestite, da napake po- pravim.

Anton Udovick, upravnik.

Skupaj \$519.86, prejšnji izkaz \$831.62, skupaj \$1,351.48.

Prav lepa hvala vsem nabiralcem in darovalcem. Ako je kje kaka pomota me obvestite, da napake po- pravim.

Anton Udovick, upravnik.

Skupaj \$519.86, prejšnji izkaz \$831.62, skupaj \$1,351.48.

Prav lepa hvala vsem nabiralcem in darovalcem. Ako je kje kaka pomota me obvestite, da napake po- pravim.

Anton Udovick, upravnik.

Skupaj \$519.86, prejšnji izkaz \$831.62, skupaj \$1,351.48.

Prav lepa hvala vsem nabiralcem in darovalcem. Ako je kje kaka pomota me obvestite, da napake po- pravim.

Anton Udovick, upravnik.

Skupaj \$519.86, prejšnji izkaz \$831.62, skupaj \$1,351.48.

Prav lepa hvala vsem nabiralcem in darovalcem. Ako je kje kaka pomota me obvestite, da napake po- pravim.

Anton Udovick, upravnik.

Skupaj \$519.86, prejšnji izkaz \$831.62, skupaj \$1,351.48.

Prav lepa hvala vsem nabiralcem in darovalcem. Ako je kje kaka pomota me obvestite, da napake po- pravim.

Anton Udovick, upravnik.

Skupaj \$519.86, prejšnji izkaz \$831.62, skupaj \$1,351.48.

Prav lepa hvala vsem nabiralcem in darovalcem. Ako je kje kaka pomota me obvestite, da napake po- pravim.

Anton Udovick, upravnik.

Skupaj \$519.86, prejšnji izkaz \$831.62, skupaj \$1,351.48.

Prav lepa hvala vsem nabiralcem in darovalcem. Ako je kje kaka pomota me obvestite, da napake po- pravim.

Anton Udovick, upravnik.

Skupaj \$519.86, prejšnji izkaz \$831.62, skupaj \$1,351.48.

Prav lepa hvala vsem nabiralcem in darovalcem. Ako je kje kaka pomota me obvestite, da napake po- pravim.

Anton Udovick, upravnik.

Joško Oven:

RAZGOVORI

Predsednikova poslanica kon- gresni zbornici ni bila kaj pre- več optimistična. V njej je Tru- man priznal, da je nevarnost tu- kaj in da je tu čas storiti po- trebne korake za preprečenje preteče krize. Da je tu resnična nevarnost, nam dokazuje ne sa- mo Anglija, ampak tudi naš tu- kajšnji položaj.

V kongresu seve tega še niso opazili. S silno težavo so spravi- li skozi zbornico federalno od- redbo za zgraditev potrebnih stanovanj, dočim ostale nujne potrebe še vedno čakajo reše- nja neke v predpripravljenih odborih. Gonja proti "tardeci" se še vedno nadaljuje s polno paro, tako, da, je začelo prese- dati celo tistim, kateri so se s prva strinjali s tem delom.

Nekaj o Jugoslaviji

PRIPovedNI DEL

Miško Kranjec:

Fara Svetega Ivana

ROMAN

(Nadaljevanje.)
"Prav gotovo vaš položaj ni rožnat," je rekel naposled. "Se na misel mi ni prišlo, da bi vas ugonobil. Malo mi je mar, koga vi vlečete za nos pri Svetem Ivanu in zastran mene lahko uničite pol župnišča, pol Podleskove trgovine in pol Sušnikovega doma, ali pa celo vse. To so vaše stvari. Tudi ob vašo slavo se nisem spotikal. Ko ste me vprašali, sem povedal samo, da vas slovenska književnost ne pozna. Tudi se nisem spotikal ob tistih sto tisoč, o katerih ste tako na veliko govorili. Mar mi je, če vam kdo verjame!"

"Saj imam pisma —," je dejal Koren. "Lahko jih pokažem komur koli!"

Matija mu je spet pogledal naravnost v oči. Koren se je rahlo zmedel ob tem pogledu. "Vi veste, koliko so taka pisma vredna danes in koliko manj bodo jutri! Pa da tudi dobite tistih sto tisoč, to je vaša stvar. — V kar sem se spotaknil jaz, je nekaj drugega: da namreč vi pri Svetem Ivanu tem že tako ne posebno trdnim, v ničemer posebno podkovanim, a vendarle poštenim ljudem rušite njihovo že tako zrahljano vero v slovenstvo, v možnost njegove samostojnosti, v njegovo svobodno življenje, v njegovo kulturo in sploh v vse, kar spada k bistvu kakega naroda. Temu sem se uprl in povem vam, da boste glede tega našli v meni vedno odločno nasprotje."

Koren je za čas molčal, nato pa rekel: "Tega očitka bi ne smeli nasloviti name! Lahko bi vedeli, da danes predvsem ena ideja razkaja tako narode kakor cele države, namreč komunizem."

"Veste kaj," mu je odgovoril Matija po premolku, "vi neumnosti o komunizmu lahko pripovedujete Zadravcu, ljudem ali komur koli tu pri Svetem Ivanu, ne pa meni. Kadar govorite z mano o komunizmu, takrat se vsaj malo potrudite, da boste postrgali s sebe take nesmiselnosti. Če ne veste, kakšen odnos ima komunizem do narodnega vprašanja, potem o njem nikar ne govorite pred menoj —. Tembolj, ker s tem razkajujete iste misli, kakor jih imajo nacisti."

"Ne čudim se, da padate v nesoglasja s svojimi teorijami, kadar pridete do prakse," je odvrnil Koren. "Stara stvar: komunistične obljube in njihova dejanja. Govorite o narodih, istočasno pa so Rusi pomandrali Finsko..."

Vprašal sem vas že nekoč, kaj vi veste o Kareljih, za katero je šlo? Takrat mi niste odgovorili. Tudi danes mi ne boste. Če bi vas vprašal glede Ukrajine, ki so jo Rusi osvobodili, mi tudi ne bi smeli!"

"Saj nisem imel namena... Sele po poti sem si premislil, čeprav se mi je gnusilo. Nisem mogel drugače. Vse sem poskušal, da bi ga odpravili od tod. S tistim nisem uspel. Če ostane tu, naju bo pogubil. Nisem mogel... nočem, da bi ti poginila zaradi takega smrkvavca. Naložil sem si to breme —"

"Ne bi smel, ne bi smel!" je vzkliznila. "K njemu ne bi smeli!"

"Moral sem. Zofuš, moral sem... Ni bilo druge poti. Ne boj se, da se Koren ne bi maščeval za to ponižanje!"

"Moral se boš maščevati! In Zofija se bo maščevala s teboj, ljubi!" je rekla strastno, pritegnila njegovo glavo k sebi in ga poljubila. "Se ne ve, kako se Zofija zna maščevati!"

Cutlita sta, da se morata nad njim maščevati, a ta trenutek sla in slast po maščevanju vendarle ni mogla zabrisati v njiju občutek nizkega, umazanega ponižanja.

"Pojdite z mano," je rekel lepega marčevega jutra Matiji Miha Kuhar, ko je navsezgodaj prišel v Sušnikovo hišo in tam našel Matijo, ki je prišel iz sobe, za trenutek postal na verandi, kadil cigareto in se zagledal po pokrajini. Po starih že obrežanih jablanah so peli čimkavci, nekje so vreščali škorci, ki so se že vračali.

"Kam pa greste?" je vprašal Matija.

"Grem v gospodov vinograd," se je Miha zasmel, uporabljal svetopisemsko primeri. "Režati bo treba. — Seveda se vi opoldne že lahko vrnete. Povabil bi vas za popoldan, takrat je lepše, a se vam samemu ne bi ljubilo in bi se zgubili po klancih. — Boste srečali kakega našega človeka!"

"Pa, pojdem," je odvrnil Matija. "Takoj bom naredil!" si vtaknil v žep kos kruha in sira. V Sušnikovi kuhinji sta z Miho popila vsak kozarec žganja. Miha je vtaknil vse potrebno v nahrbtnik, in ko sta zaklenila hišo, sta stopila na vrt.

Jutro je bilo nekoliko ostro, a prijetno. Rahla megla je zastirala dolino pred njima, ko sta prišla iz Svetega Ivana. "V onih hribih je," je dejal Miha in pokazal z roko prek koritaste velike doline na modrikaste hribe. "Na Golem pravimo tistim krajem." Šla sta med polji mrtvih, brumenelih setev in rdečih ilovnatih prah. Prešla sta cesto in po peš poti ob potoku hodila sredi orumenelih travnikov, zavila okrog hriba v vsakdanjem pogovoru in nenadoma sta se pridružil v drugi kotlini prikazali dve vasi, Martinovci in Zakotje, kakor mu je povedal Miha. Dalje od tod ni bilo več farnih vasi, razen Vrbance, ki so ga ljudje le uradno tako imenovali, sicer pa rekli: Na Golem. Travniki so se začeli njavljati z njivami, svet ni bil več tako močvirnat kakor na dnu te doline, ki se jima je za Gizo zdela tako lepa, kadar sta jo gledala od farnega pokopališča, ležečo globoko pod seboj.

Hiše, mimo katerih sta šla, so imele vse isto podobo vzhodnjakega tipa. Večinoma so bile krite s slamo, z dvema oknomi spredaj, redkeje s tremi. Vse, pa tudi najbolj revne, so imele močno zamažena okna, kar ga je začudilo. Prav gotovo so se tu ljudje nekoč morali bati vlomilcev, ker čemu sicer ti križi v oknih?

Bilo je vmes dokaj večjih kmetij, ob stran pa se je prilopilo mnogo revnih hiš, skoraj že pravih koč, ki jih pri fari sami ni bilo videti. Kakor v kakih povestih so stale na kraju vasi. A na drugi strani fare je bilo mnogo več revnih hiš, vsaj Matiji se je zdelo.

"Zdi se mi, da tu ni toliko koč, kakor po nekaterih drugih vaseh," je rekel Matija.

"Tu jih ni," je pritrdil Miha. "Pa jih bo zato na Golem več. In tudi na oni strani jih je več. Tam ima Križevniški red svoje gozdove. Tam ni zemlje."

"Imate tu kaj svojih ljudi?" je vprašal Matija.

"Seveda jih imam," se je zasmel Matija in pokazal bele zobe. "Le zdaj ne utegnava, da bi jih pogledala. No, ne smete misliti, da so to neki boljševisi. Imajo še sto pomislekov. Pa bo počasi že kaj iz njih. Hudiča ali, saj jim toliko pripovedujem. No, fajmoštra že ne morejo videti, sovražijo ga kot vraga!"

Ko se je Miha zasmel, se je tudi Matija moral nasmejati.

"Ze prav, Miha," je dejal Matija. "Sovražstvo do fajmoštrov je za začetek kar dobro in koristno. Vi sami, Miha, pa vendar ne smete misliti, da je to že mnogo. (Dalje, prihodnjič)

Z UPRAVNIŠKE IN UREDNIŠKE MIZE

Naj pričnem danes omenjati vse po vrsti, ki so od zadnjega poročila bodisi pisali ali pa osebno posetili ta urad.

Anton Andres, Chicago, je v uradu izročil denar za pet koledarjev in dal listu v podporo \$2.50.

Victor Zupančič, Chicago, naša stara korenina je prispeval listu v podporo \$2, ker se ni mogel udeležiti piknika.

Josephine Blasich, Fontana, Calif., je obnovila naročnino in dala listu v podporo \$2. Vsoto je poslal John Pečnik.

Johanna Pecjak, Greensboro, Pa., je poslala naročnino in listu v podporo \$1. Erazem Gorsche, Cleveland, O., je obnovil naročnino. Anton Potokar, Conway, Mo., je obnovil naročnino in dal listu v podporo \$2. Frank Volkar, Maple Heights, O., je obnovil naročnino.

Joseph F. Durn, Cleveland, O., je poleg dopisa poslal listu v podporo \$5. Anton Anzich, Chicago, Ill., je obnovil naročnino.

John Kvartich, Bridgeville, Pa., je poslal prispevek Federacije skupnih društev SNPJ iz Zgornje Pennsylvanije, v znesku \$50. Penna je še vedno trdnjava napredno mislečih.

Martin Mihelich, Westmont, Ill., si je Proletarca na novo naročil. Ant. Kegl, Willow Springs, Ill., je obnovil naročnino in dal listu v podporo \$2. Frank Sodnik, Chicago, Ill., ker se ni mogel udeležiti piknika, je prispeval listu \$5.

Lawrence Selak, Star City, W. Va., je poslal listu v podporo \$2 in \$1, ki ga je dal Louis Hlad, skupaj \$3.

Polda Frank, Keystone, W. Va., je obnovil naročnino.

John Mahnich, Waukegan, Ill., je obnovil naročnino in dal listu v podporo \$2. Frank Boltezar, Pueblo, Colo., ki je na počitniškem potovanju, je tukaj v uradu izročil listu v podporo \$5 in ob enem naročil oglaš v koledarju letnika 1950, za svoje sinove, ki obratujejo trgovino z obuvali v Pueblu.

Joseph Korsic, Detroit, Mich., je poslal obnovljenararočninoza Louis Urban, Paul Ocepke, Jacob Gorup, Frank Nagel, Henry Rupert, Frank Levak, Jacob Babich, Valentin Maisel, in vsoto listu v podporo, ki sta jo prispevala Paul Ocepke \$5, in Jennie Urban, \$5, skupaj \$10.50.

Peter Benedict, El Cajon, Cal., je poslal vsoto za novega naročnika Mihaela Misourya iz Fontane, in pa prispevke, ki so bili nabrani v prid lista na tridnevni slavnosti v Fontani, ko so slavili 45 letnico SNPJ. Skupaj poslanega \$83. Imena prispevalcev so v današnji izdaji, kakor tudi vsa druga darila, ki so prišla v roke upravnika od 8. junija do 14. julija. Frank Samso, Rea, Pa., je obnovil naročnino in dal listu v podporo \$2. Poslal Frank Bregar iz Avella, Pa.

Frank Teropsic, Chicago, Ill., je obnovil naročnino in dal listu v podporo \$1. Joe Owen, Clarendon Hills, Ill., je naročil tri Družinske koledarje za svojece v stari domovini, ki so Pepca Owen, Josephine Mihelich in Vasilav Deržaj. Ako še kdo želi na-

katerih je objavljena kakšna moja stvar. Za plačilo bi Vam poslal neko svojo dramo, ki obravnava ilegalno borbo zoper okupatorja v Beogradu. Stvar je pisana sicer malce romantično, vendar pa je v svojem bistvu realistična. Če ne bi za Vaše namene ustrezala drama, pa bi Vam poslal napeto in zabavno pisano mladinsko povest, ki obravnava življenje v Trstu in na Primorskem v času fašizma; mislim, da bi stvar kljub temu, da je pisana za mladino, mikala tudi odrasle bralce.

Prosim Vas, da mi sporočite, ali bi mi mogli ustreči.

Drugače mi gre kar dobro, le zdrav nisem tako, kakor bi želel in kakor bi bilo potrebno, da bi lahko bolj aktivno sodeloval pri delu za veliki načrt, ki ga naše ljudstvo s tolikim naporom in s tako brezprimerno požrtvovalnostjo uresničuje.

Kako gre kaj Vam? Kako je tov. Etbinu Kristanu in kako drugim tovarišem, s katerimi smo si včasih dopisovali?

Pričakujem Vašega skorajšnjega odgovora in Vas prav srčno in tovariško pozdravljam!

Vdani Vam
Cerkvenik Angelo
Ljubljana
Idrijska ul. 8

Nekaj o pikniku s Poharjeve farme

(Ta dopis bi moral biti v prejšnji številki, a je pomotoma izostal. Naj nam dopisnica to oprusti.)

OGLESBY, Ill. — Ali je vama kaj "vroče" v Centru? Joj, kakšna vročina je tukaj, ko sem pisala te vrstice (dne 30. junija). Verjemite, da biraje sedela zdalje kje v senci namesto pri mizi ter pisala. Ampak nekdo mora opravljati tudi nevhvaležna dela. No, ker nisem utegnila z oglašanjem pred piknikom, bom pa sedaj nekoliko poročala, kako je izpadel. Vršil se je v nedeljo 26. junija na John Poharjevi farmi. Zbrala se nas je majhna skupina prijateljev in članov bivših dveh klubov JSZ št. 3 v LaSallu in št. 4 na Oglesbyju. Delamo skupno, ker nas je le še majhna peščica, ki se zavemo, da je pomoč potrebna, ako hočemo, da bo Proletarec še kaj časa živel med nami.

Razmere in čas se spreminjajo. Pa še kako! In ne samo čas in razmere, tudi ljudje! Vidim naše napredne možake okrog slovenskega doma, ki so nekoč bili aktivni, zdravi, polni življenja, Bilo jih je veselje videti, kako so skupno delovali in prepevali. Sedaj je samo še senca teh nekdanjih aktivnosti. In tako je vsepovsod, ker prvi naseljenci padajo "list za listom".

Ampak vzlic temu — le korajžjo, fantje, saj sveta ne bo še konec.

Za piknik so naše progresivne ženske pripravile okusnih jestvin, za kar jim izrekam v imenu Proletarca najlepšo zahvalo: in to so, Mary Esca, Jennie Remenik, Lojska Trdin, Mary Kernz, Lojska Mente in Josie Pohar. Bilo je vsega dovolj. Tisti, ki ste odšli lačni domov, vam je žiher žal. Hvala Tom Kralju, ker je s trukom vse na prostor

pripeljal, P. Baniču za dve steklenici "železne vode" in drugo. In vsem skupaj, ki ste prispevali po svoji moči — da smo ob tako majhni udeležbi — 25 po številu — zbrali v tiskovni sklad Proletarca \$61.35. Torej v lalsalski okolici smo storili svojo delavsko dolžnost.

Christine Nadvesnik

(V gornjem dopisu je bilo tudi vabilo na piknik krožka Progresivnih Slovencev št. 15, ki se je vršil 17. julija, toda iz v uvodu pojasnjene vzroka smo ga morali izpustiti. Upamo, da je krožek vzlic temu imel prvovrsten uspeh.)

Piknik Sansove podružnice št. 39

CLEVELAND, O. — Piknik! Piknik! Piknik! Tako čitamo skoro sleherni dan v naših časopisih. Poletna sezona je pač ustvarjena, da človeka sili ven v naravo v kateri se človek malo razvedri in pozabi na vsakdanje skrbi. Prirejejo ga različne organizacije in tudi posamezniki — eni v korist svoje blaginje, drugi za razvedrilo. V ta namen se je odločila tudi podružnica Sans št. 39, da priredi svoj običajni piknik in sicer v nedeljo 24. julija na farmi St. Clair Rifle in Hunting kluba. Prostor je v lepem kraju blizu Painsville. Obdan je z mikavim gozdičem in prijazno okolico. Ima tudi prostor za balinjanje. Kdor še ni bil tam, naj vzame 84. cesto do Painsville in od tam naj krene na desno ali južno stran do 44. ceste, od tam pa vozite po 44. cesti eno miljo daleč in boste na mestu; videli boste tudi napis St. Clair Rifle Club, ki vam pokaže prostore.

Ker je Sans dobrodelna organizacija, si prizadeva, da dobi čimveč podpore od strani našega ljudstva, da stem pomaga našemu revnemu in od vojne prizadetemu narodu v stari domovini. Apelinamo na vse zavedne rojake in rojanje, da se udeležijo tega piknika v obilnem številu in pripomorejo do boljšega uspeha. Le tako nam bo mogoče čim več pomagati ubožnemu ljudstvu v stari domovini. Odboj bo skrbel, da bo vsak dobro postrežen in za nameček bomo tudi oddali Television, katerega bo dobil tisti, ki bo najbolj priden.

Ker Sans nima zadostnih sredstev, da bi najel svoj Bus, se prosijo vse one, ki imate avto, da vzamete s seboj tudi prijatelje, da nas bo večja skupina. S tem bomo imeli čim več razvedrila v prosti naravi.

Na svidenje v nedeljo 24. julija na pikniku Sansa na St. Clair Rifle kluba prostorih.

NE ČAKAJTE,

da prejmete drugi ali tretji opomin o potečeni naročnini. Obnovite jo čim vam poteče. S tem prihranite upravi na čas in stroških, ob enem pa izvršite svojo obveznost

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORN JEDNOTI

USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA. DESET ČLANOV(IC) JE TREBA ZA NOVO DRUŠTVO

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Naročnina za Združeno državo (izvsemil Chicago) in Kanado \$8.00 na leto; \$4.00 za pol leta; \$2.00 za četrt leta; za Chicago in Cook Co., \$9.50 za celo leto; \$4.75 za pol leta; za inosestvo \$11.

Naslov za list in tajništvo je:

2657 SOUTH LAWDALE AVENUE
CHICAGO 23, ILLINOIS

JUGOSLOVANSKO HRANILNO IN POSOJILNO DRUŠTVO

2610 So. Lawndale Ave.

CHICAGO, ILLINOIS

Telefon Lawndale 1-2344

OBREŠTUJE VAŠE VLOGE PO 3%

Vse vlože zavarovane po zvezni ustanovi do vsote \$5,000.

STANJE IMOVINE

ASSETS		CAPITAL, LIABILITIES, and RESERVES	
First Mortgage Loans	\$2,599,708.86	Paid-in Capital	\$2,438,104.87
Share Loans	11,219.35	Dividends Payable	2,372.75
Real Estate Sold on Contract	7,366.31	Notes Payable — Federal Home	
Investments and Accrued Interest	83,017.19	Loan Bank of Chicago	192,000.00
Cash on Hand and in Bank	178,588.04	Accounts Payable	5,752.27
Office Bldg.—Depreciated Value	14,708.68	Loans in Process	75,237.34
Furniture and Fixtures —		Escrow Advances by Borrowers	31,982.44
Depreciated Value	4,864.97	Specific Reserves	4,044.11
Deferred Charges	1,588.41	Gen. Reserves & Undivided Profits	155,163.66
Accounts Receivable	3,595.45		
Total	\$2,904,657.44	Total	\$2,904,657.44

(Številke v sledečem poročilu so z besedilom vred iz originala računskih izvedencev firme Crofford H. Buckles & Co.)

Rojaki, vlagajte svoje prihranke v ta zavod, ker jih vam dobro obreštuje in vrh tega so popolnoma varne in zavarovane. Ako živite izven Chicaga, pošljite svojo vlogo po pošti. Naslov zgoraj. — Tajnik Donald J. Lotrich.

KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE

(Konec S. 1. Strani.)

materijalizmu. V resnici je ni bolj materialistične cerkve na svetu kot je naša, ki ji vatan zapoveduje. Socialne revolucije v Mehiki, v Franciji, v Južni Ameriki in v drugih katoliških krajih so bile ne samo upor proti posvetnim trinogom temveč prav tako proti hierarhiji. V revoluciji v Mehiki so ji morali pristriti peroti, enako v francoskih revolucijah, enako v reformacijskih gibanjih, v katerih so pogumni duhovniki propagirali ločitev od Rima in ustanavljali protestantske cerkve. V dabi verske reformacije je ta borba dosegla tudi slovenske kraje, toda rimska hierarhija s pomočjo dinastije in aristokracije jo je zadušila v krvi.

Vatikan čuti, da izgublja svojo moč sedaj celo v deželah, ki so bile do minule vojne pod popolnoma vatičanskim vplivom. Npr. na Poljskem, Čehoslovaškem, na Madžarskem, na Hrvaškem in v Sloveniji. In kakor ni mogel odvzem zakramentov zadržati napredka v prošlosti, tako ga bo še manj sedaj. Ljudje, ki se bore za pravičnost in poštenost, nimajo pred izobčenji ki jih proglašajo v Vatikanu, nobenega strahu. Imajo pa ga pred to uporno množico tisti, ki izreko izobčenja.

kake finančne močne organizacije za sabo, mu ne preostaja drugega kot da se opre na naročnike in na zastopnike ter na tiste skupine, ki soglašajo z njegovim delom.

Oglasov nima. Masne cirkulacije tudi ne. Naročnina mu tiskovnih stroškov ne krije. Torej so mu potrebni drugi viri — kakršni so zapodeni v njegovem tiskovnem skladu.

Kaj mislite, naročniki in drugi čitatelji tega lista v Clevelandu? Ali ne bi mogli v tej sezoni storiti za ta list kaj tudi pri nas? Npr. kak izlet? Oziroma piknik v korist Proletarca?

Res — imeli smo že eno slično priredbo (koncert) zadnje pomlad v korist Prosvetne matic, a sedaj pa je potrebno kaj storiti v prid Proletarca, ako si ga hočemo obvarovati. Naša dolžnost je, da se klubi in naročniki zavamejo za to akcijo.

Čitali smo dopis iz Clevelanda, od večnega dopisnika (ne od večnega popotnika), ki se na vse načine otepa, da ga naj nikar ne štejemo med podpornike "S. B." ali za pristaša I. M. Sedaj pa je nastalo po Clevelandu močno sušljanje, da je dotični dopisnik prispeval na svojo koražo "S. B." kar cel petek, da si take kljuke iz njegovega žepa nerade lete.

Znanec, ki mi je prinesel dotično številko "S. B.", mi je rekel, naj neko stvar v nji dobro preštudiram in si z njo "zbitrim" svoj um. Namignil mi je, da je dotični petak prišel od CTS. "Nemogoče!" sem mu odvrnil. A ker ljudje v naši metropoli to sušljajo, že mora biti tako. Sicer pa, zakaj se skrivati pod tuljko? Rojakom sem omenil, da tudi mnogi drugi delajo za CTS in radi tega se ne more izmed mnogih dolžiti le enega dotičnega prispevka v "S. B." A odgovor je bil: "Slog je njegov in tudi spada tja." Torej pa naj bo kakor trdijo drugi.

Tukajšnji krožek št. 3 SNPJ (Juvenile Circle) je postal zelo razgiban. Vodi ga članica našega društva št. 53 SNPJ, Miss Doris Pike. Ona se res trudi, da bi ustvarila z našim sodelovanjem dober krožek naših mladih jednotarjev.

Zavzeli so se za zbiranje igrar in pa šolske predmete, katere bi poslali v rojstno domovino svojih staršev, da se jih bi tam razdelilo raznim ljudskim domovom v razvedrilo odnotti mladeži. Preskrbel sem jim imena raznih teh otroških domov v Sloveniji, katerih je veliko in sedaj so se mladi jednotarji tukaj podali na delo z vso vztrajnostjo ter tekmujejo med sabo kdo bo čimveč nabral. Priznanje njim in njihovi voditeljici Miss Doris. Obljubljamo vam naše sodelovanje, da bo to humanitarno delo čimboljše uspelo.

V soboto 30. julija bo imela tukajšnja podružnica Sansa št. 48 svoj večerni izlet na farmo clevelandske federacije SNPJ. Umevno, da se bo odbor potrudil nuditi vsem čimboljše postrežbo in zabavo, tako, da se ne bo nikomur mudilo domov. Ako bo vladala taka vročina kot je v prvi polovici julija, bom pa noč kar tam prespal. Torej pridite vsi iz Clevelanda in sosednih krajev na to priredbo.

A Božič, ki je tajnik te podružnice, pravi, da pridite na ta izlet že popoldne. In ako ste krasni, boste lahko vrgli "rešitjo" ali pa "plombo", kar že to pomeni. Kajti balnišča so tu izborna.

Podružnica si bo s to priredbo opomogla z blagajno in ob enem pomagala centralnemu uradu za njegove splošne aktivnosti.

Se nekaj, ko že pišem o Sansu. Nekateri tu so mnenja, da se bi moral Sans izreči za kominformce, kot so npr. storili to pri "Edinosti" v Kanadi. Smatrajo, da je dobro, da je vsi človek z večino, to se pravi, ker danes matjuška Rusija kontrolira vse slovenske države, Tito pa se je tej kontroli uprl, ker je mnenja, da naj imajo tudi male dežele pravico ščititi svojo suverenost. V polemikah o tem so nekateri mnenja, da je Sovjetska unija opustila podporo Jugoslaviji glede njenih zahtev na Koroskem, ker neče pomagati "Titovi klik". A drugi zopet domnevajo, da se je Moskva pridružila glede mirovne pogodbe z Avstrijo ostali veliki trojici zato, ker so ugodile njenim zahtevam za vojno odškodnino ter ji dale gospodarske koncesije v Avstriji.

Mala Jugoslavija, oziroma Slovenija se posebno, ki je toliko krvavela pred navali avstronacijskih hord, pa je bila potisnjena na stran, četudi se je jugoslovanska vlada v svojih zahtevah dovolj potrudila. Pa ni nič pomagalo. Je pač še vedno tako, da velike ribe žo male.

Jugoslavija se ni pravici do Koroske vzlic sporazumu velike četverice prav nič odrekala, kar sta Tito in minister vnanih zadev Edvard Kardelj odločno poudarila. In tudi ne pravici do Trsta, kot je rekel Tito v Fulju pred množico 40.000 ljudi.

Zelimo ji uspeh v njenih naporih proti kramarski diplomaciji, pa naj bodo v nji magari tudi naši veliki bratje. No, pa pustimo to — to je že politika, bi rekel onav Jože. Torej dosti za danes.

Kako je izpadla priredba kluba št. 1 JSZ?

CHICAGO, ILL. — Na gornje vprašanje na kratko — ako popošlamo na ploho, ki smo jih bili deležni ves dan, skoro prav do večera, in na razne druge okolščine, in pa da je bilo mnogo naših prijateljev naš omejeni na počitnicah — zelo dobro.

Ako ne bi bilo teh ovir, bi seveda gmotni uspeh bil boljši. Toda v nalivih se ljudje — posebno ako nimajo svojih avtov, na piknike ne podajajo radi. Silili so na: odpovedje godbo. Odpovedje groceriji, ako je še čas.

Drugi so smatrali, da v poljetu navadno ne dežuje zdržema kakor v pozni jeseni ali v zgodnji pomladi, pa so se podali na pot.

Tajnik kluba Louis Zorko pravi v svojih računih, da je čiste gredbe v korist "Proletarca" \$127.05.

Ker se piknika niso mogli udeležiti, so prispevali Joseph Hrvatin \$5, Fred A. Vider \$5 in Max Marolt, ki je bil na pikniku, je pa dal \$2.

Angela Zaitz je nabrala s prodajanjem znakov \$38.18.

Podrobne račune bo podal na seji kluba št. 1 JSZ, ki bo ta petek 22. avgusta v SDK.

Vse priznanje ljudem, ki so pomagali na tem pikniku. Nekateri so delali od začetka do konca in še prej z nakupovanjem ter dovažanjem potrebnih stvari. Tako je bilo res vse vzorno bodisi v točilnici kakor v kuhinji.

S tako kooperacijo se lahko veliko stori tudi v še tako slabem vremenu.

Imeli smo prilično udeležencev tudi iz drugih krajev, med njimi našega pionirja Johna Gorska iz Springfielda, Ill., kot je bilo že omenjeno v prejšnji številki.

Z njim je prišel njegov sin John, Joe Ovca s soprogo in nekaj imen smo omenili v poročilu minuli teden.

Joško Oven v tej izdaji na 2. strani omenja o nezdobi, ki je doletela starega Gorska. V prejšnji številki o tem nismo ničesar poročali. Toda ker Johna pozna zelo veliko ljudi in žele vedeti, kako mu je bilo po nesreči, naj pove to njegovo pismo, ki smo ga prejeli 14. julija. Pravi v njemu:

"Cenjena Angela in Frank Zaitz. — Moj sin John mi je danes zvečer sporočil, da ste me klicala v Springfield — zaradi mene namreč, kako je z menoj. Vesta, žal mi je, toda pomagati

ANTON UDOVIČ POGOVOR S ČITATELJI IN ZASTOPNIKI

Za danes sploh nisem mislil, da bom kaj napisal, ker eno je — bodisi, da imam preveč dela ali pa pre malo časa, da bi vse potrebno izvršil. Na več pisem imam odgovoriti, pa žal ne morem; rad bi kaj časa kje ukradel, pa ga ne vidim nikjer, da bi si kaj opomogel. Ko sem prevlekel delo v tem uradu, sem obljubil točnost, pa pravijo, da obljubiti je lahko a storiti mnogo težje. To zdaj jaz izkušam.

Kadar le ne boste slišali od mene dalj časa, to je oni, ki imate stike s tem uradom, pa se malo združajte nad menoj, pa bo mogoče pomagalo.

Imeli smo uspešen piknik v prid Proletarca, kar vem, da bo urednik kaj več poročal o njem. Večkrat se oglašja, da je v prosti naravi na Keglovem vrtu čist zrak, to pot je pa res bil čist, saj je dež lil tri dni zaporedoma. Ze ko se je piknik začel, so poslali od zgoraj še nekaj ploha, tako, da je bil zrak opran kot še malokdaj. Malo s strahom so prišli prijatelji skupaj — in to v obilnem številu, ter se zabavali pozno v noč. Naši točaji in kuharice so pridno stregli navzočim. Točaji so malo činično gledali urednika in upravnika Proletarca, ki se nista dotaknila nobenega dela, kot dvigala kozarce k ustom, pa namesto da bi me drugi dan bolela roka, me je pa za glava. Za svojo osebo se počutim malo krivega, pa nič zato — saj bo še treba. Več posetnikov je bilo tudi od drugod, kar pa vem, da bo na drugem mestu poročano.

Vse se je dobro izteklo — tako, da nekaterim, ki niso prišli, je bilo žal, ker mislili so, da ta dan dež ne bo prenehal, da bi se piknik vršil. Niso vedeli, da ima Proletarec tudi zgoraj toliko za slug, da če tudi mu groze, so mu naklonjeni ko pride čas.

Ko pridejo naši old timerji skupaj, se pogovarjajo o davnih časih, o dobi pred prvo svetovno vojno, o raznih delavskih aktivnostih pri katerih so prisostovali in se borili, priključijo nazaj spomine štiridesetih, petdesetih let, in kadar poslušam take pogovore, se počutim, kot prvo razredni učenec, ki se je začel učiti abecedo. Tako se tudi jaz učim Proletarčeve borbe.

Pretekli teden se je mudil v Chicagu nekdanji Proletarčev aktivist Frank Boltzeaz iz Pueblo, Colo. Ne vem kakšne vtise je odnesel iz tega mesta in tu iz urada, ker kadar je prišel v urad smo bili vedno tako zaposleni, da se niti nismo imeli časa po domače in prijateljsko pogovoriti z njim. Tako je kadar delavci običajno delavce, najdejo jih pri delu — tem ali onem. Živimo navadno ne v najlepšem

se ne da. Par minut prej sem vprašal Johna, ako bomo šli kmalu nazaj v Springfield — prišli smo z njegovim avtom — in mi je odgovoril, "da, kmalu!" Nato sem šel v kuhinjo popiti kavo. Nato vem le še, da se mi je zameglilo in padel sem v nezavest. Razbil sem si očala in steklo me je raniło, a sedaj je že dobro. Vzrok, da sem omagal, je gotovo dolga vožnja, bila je vročina in mučna soparica ob plohah, zraven tega pa tudi to, da doma živim v redu. Ko pa gre človek ven, tega reda ni in vrh tega — jaz že dolgo nisem več mlad."

John Gorske ml. je nam sporočil, da je bil oče v napol nezvesti skoro do polovice pota med Chicagu in Springfieldom. A prepričan je zdravil in kmalu je začel govoriti kot da se mu ni nič zgodilo.

John Gorske omenja še nekaj pozdravov in pravi, da se mu nerodno zdi, ker se je zgodil ta incident. Zdravnika smo na izletni vrt takoj dobili. Sin John se je bal, da se je očetu res pripetila težka nesreča, ako ne še kaj hujšega, a bo stari pionir še pisal in bodril kakor to dela že precej desetletji.

Drugače pa se je na plešišču vse radovalo ob zvokih dobre godbe in tako vidiš — tu nekoliko nezgode, tam kipečo mladost in radost.

P. O.

PRAVO SLIKLO O SEDANJEM RAZMAHU SLOVENSKE UNIVERZE PA DOBIMO ŠE, ČE PRIMERJAMO SEDANJI POLOŽAJ Z RAZMERAMI V STARI JUGOSLAVIJI, KO JE SLOVENSKA UNIVERZA ŽIVELA V STALNEM STRAHU, DA BO ZDAJ, ZDAJ UKINJENA. TADAJ NI BIL KREDITOV ZA ZIDAVO NAJNUJNEJŠIH POSLOPIJ, NE OPREMO LABORATORIJEV; NIKOLI NI BIL SREDSTEV ZA NABAVO STROKOVNE INOZEMSKE LITERATURE, NE ZA ŠTUDENTSKO DOMOVE ALI MENZE, NITI ZA ŠTIPENDIJE. DANES SO VSE OVIRE ODPADLE IN Ljudska oblast nudi univerzi toliko materialnih sredstev kolikor jih potrebuje. Najlepši dokaz nam nudijo nova poslopja, veliko število profesorjev in asistentov ter zlasti veliko število študentov. Posebno če primerjamo število slušateljev slovenske univerze v stari Jugoslaviji s številom študentov danes, tedaj šele vidimo, kako zelo se je v letih po osvoboditvi razvila slovenska univerza.

Kako je naraščalo število slušateljev

Ob ustanovitvi slovenske univerze po prvi svetovni vojni so nasprotniki slovenske visoke šolstva tudi navajali, da nas je Slovencev premalo za lastno univerzo. Toda število študentov je že v prvih letih dokazalo nesmisel tega argumenta. V zimskem semestru prvega šolskega leta 1919-1920 je štela slovenska univerza sicer le 695 slušateljev naslednje leto pa je bilo vpisanih že 1068 študentov. Število slušateljev je iz leta v leto naglo naraščalo, tako da je bilo v letu 1923-24 že 1130, v letu 1930-31 1647, v letu 1939-40 pa 2122 slušateljev. Zadnje šolsko leto pred vojno je bilo na slovenski univerzi vpisanih celo 2474 slušateljev, kar predstavlja najvišje število slušateljev pred vojno. Iz podatkov za vsako šolsko leto vidimo, da se je po prvih dveh povojnih letih število slušateljev te univerze ustalilo in nato v prvem desetletju počasi naraščalo. V drugem desetletju je bil dotok študentov mnogo močnejši, tako da se je do konca drugega desetletja število študentov ravno podvojilo.

Kadar bomo rešili to skrivnost, bomo storili velik korak. Toliko za danes. S pozdravom vam vsem,

—Anton Udovč

Slušatelji slovenske univerze

Pred nedavnim so bili v seznamu predavanj za poletni semester letošnjega šolskega leta slovenske univerze objavljeni podatki o številu slušateljev slovenske univerze v lanskem zimskem semestru. Ti zanimivi podatki nam povedo, da je v lani-

PRVA SLOVENSKA PRALNICA

Parkview Laundry Co.

1727-1731 W. 21st Street CHICAGO 8, ILL.

Fina postrežba — Cene zmerno — Delo jamčeno

TELEFONI: CAnal 6-7122-6-7173

ZA LIČNE TISKOVINE VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

ADRIA PRINTING COMPANY

Tel. Michigan 2-3145

1838 N. HALSTED ST. CHICAGO 14, ILL.

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR

LETNIK 1949

Vsebuje ŠTIRINAJST povesti in drugih pripovednih spisov, ŠEST zgodovinskih spisov, PETNAJST pesmi, DEVETINDVAJSET slik in pa koledarske ter razne druge podatke.

CENA SAMO \$1.50

Naročila naslovite

PROLETAREC

2301 So. Lawndale Ave,

Chicago 23, Ill.

Letalstvo se iz sovjetske blokade zapadnega Berlina veliko naučilo

Se nikdar v zgodovini ni bil storjen tolikšen napor za dovažanje potrebščin z letali par milijonov ljudi kot v dobi, ko se je sovjetsko poveljstvo v Nemčiji odločilo prekiniti promet v Berlin iz zapadne Nemčije z vlakom in tovornimi avti.

Berlin je razdeljen v sovjetsko in v zapadno cono. V slednji vladajo Američani in Angličani, pa tudi Francozi imajo nekaj besede zveze.

Ves Berlin je obkrožen v sovjetski coni, toda mesto samo pa je razdeljeno med vse zmagovalce. Ko se je sovjetska okupacijska oblast odločila izriniti slednje s pomočjo ukinitve prometnih zvez v zapadni Berlin, se je ameriška vlada enako energično zavedla za dovažanje potrebščin in začela je to delo vršiti z letali. Premog, krompir, pohištvo — vse je bilo v zapadnozvezniški del Berlina dovažano po zraku skozi mnoge mesece, dokler ni končno sovjetska okupacijska oblast popustila.

V tem prizadevanju pa si je ameriško letalstvo pridobilo ogromno izkušenj.

Informativna agencija Common Council piše o tem:

Med uspehe berlinskega dviga s čudovitim rekordom poletov v vsakem vremenu spada zbirka letalskih tehnik, katerih bi se najbrže ne naučili preko let. Valed naporov tega zračnega prometa je izkušnja prisilila izboljšanje radarja, radija in drugih pripomočkov za pristajanje in razvoj načrtov za kontrolo zračnega prometa. Ta izboljšanja, ki so pomagala ameriškim in angleškim letalom prevažati tovore tekom vseh zimskih mesecev, so dragocena za civilno kot tudi vojaško zrakoplovstvo.

Na primer, izpopolnilo se je nov tip radar aparata, ki deluje sedaj na razdaljo 150 milj. Ta razdalja presega za kakih 120 milj G. C. A. (Ground control approach) radar sistem, katerega so se posluževali preje na ameriških letališčih.

Nove radio in radar tehnike za vodstvo zračno-prometnih pristajanj v slabem vremenu se je opazilo kot sledi: Častnik srednjega prometa pazi na prihajajoča letala z dalekosežnim radar aparatom, stopi v zvezo z letali ko so oddaljena še 75-100 milj od letališča, ko se posamezno letalo bliža Berlinu, ga vodi potom radia k letališču na katerem naj pristane. Od tam ga častnik, ki upravlja Ground Controlled Approach radar sistem "prigovori" za pristajanje, tudi kadar je vidljivost toliko kot nič. Ta kontrolni častnik ugotovi, da je kot za pristajanje pravilen in da se nahaja letalo v pravi smeri.

Predno se je pričelo rabiti dalekosežne radar aparate so potrebovali pilotje 5-6 minut za pristajanje v slabem vremenu ter včasih sploh niso mogli pristati. V takih slučajih ni preostajalo drugega kot vrniti se kjer so se dvignili v Zapadni Nemčiji in pričeti znova. Sedaj lahko pristanejo tovore v slabem vremenu tako hitro kot kadar je jasno.

Drugi pripomočki vključujejo jako močno razsvetljavo, ki reže skozi meglo in padajoči sneg na letališčih, in nove tehnike za preprečevanje nesreč na z ledom.

pokritih letališčih. Skrbna kontrola v in izven letališč in izvedno napovedovanje vremena je istotako pomagalo prometu in neprestanemu delovanju tekom zimskih mesecev.

Dobava v Berlin preko zraka se je pričela 25. junija 1948, ko so ameriška letala B-17 dopremila 10 ton hrane. To je bilo po dnevu, ko se je prekinilo promet v Berlin. Dne 26. junija je začel dvig redno delovati tekom vseh ur. Izza tega dne se je dnevna tonaža silno dvignila ter se je doseglo najvišjo množino v velikonočnem tednu, ko so prepepljali ameriški in angleški letalci skoraj 10 tisoč ton potrebščin tekom 24tih ur. Skupno število poletov tekom teh 24tih ur je znašalo 1.398 ter je priletelo proti koncu te dobe vsako minuto eno letalo. To priča o veliki letalski sposobnosti, ki se je razvila tekom tega težavnega delovanja.

Zračna moč Združenih držav je objavila da so njeni angleški pilotje dopremili v Berlin od 26. junija do 3. maja t. l. 1.510.466 ton živil in drugih potrebščin. Ameriški vojski in mornariki letalci so dopremili 1.159.948 ton; angleški letalci 350.518 ton. Da se je to doseglo, so preletela ameriška letala preko 50 milijonov milj v 126.565 poletih, dočim znaša število angleških poletov 60.659. Francoska letala so se istotako udeležila tega velikanskega podjetja.

Cena, katero morajo plačati ameriški davkoplačevalci za ta promet znaša do 25. aprila t. l. \$173.496.600, kar pa ne vključuje stroškov za potrebščine. Stroški za goriva, olje in vzdrževanje posadk znašajo preko 60 milijonov dolarjev.

Ta zračni promet je pa zahteval tudi človeške žrtve. 27 Američancev in 22 Angležev je izgubilo življenje, ko so prepepljali hrano in druge življenske potrebščine berlinskimi prebivalci. Na tudi 6 Nemcev je izgubilo življenje.

Berlinski zračni dvig se priznava splošno kot eno največjih prigradov v zgodovini prevoza, obenem pa tudi kot strogo šolo za razvoj letalstva. Nauke katerih smo se naučili se je že začelo uporabljati v civilnem ter vojaškem letanju tu doma.

Rudniška bogastva Jugoslavije ostanejo ljudska posest

Na očitke v kominformnem tisku, da Jugoslavija izroča svoja rudniška bogastva nazaj anglo-ameriškim kapitalistom, je Tito izjavil, da so to klevete brez vsake podlage.

Jugoslavija mora z nekom trgovati, in ker so z njo države kominforma prelomile trgovske pogodbe, mora iskati trgovske zveze drugje. Ne bo pa prodala nobenega svojega rudnika, ne svojih drugih bogastev temveč kupčevala po enakih trgovskih pravilih kakor je prej z državami kominforma. Tako izjavljajo v Beogradu z vso resnostjo.

Zelo se je Kominform (koministični informacijski biro) zavzel naglašati, da je Titova vlada izbrisala rudnik Bor iz svojega lastninskega seznama.

Jugoslavanski vladni vir po-

jasnuje k temu pod naslovom "Resnica o rudniku v Boru" sledeče:

Veliki rudnik bakra Bor v Srbiji je bil izbrisan iz registra državnih gospodarskih podjetij, ker se je spojil v novo veliko državno podjetje z rudnikom Ajvalijo v Prištini, Avala v vlaškim in gročarskem okraju čar s rudnikom lignita v Prištini. Upravno — operativni voditelj tega podjetja je Generalna direkcija za rudnike in topilnice pisanih kovin pri ministarstvu za rudarstvo FLRJ.

To je objavil Uradni list FLRJ. Klevetniško gласilo "Za socialistično Jugoslavijo" pa, ki ga izdaja pešična jugoslovanskih izdajalcev v Moskvi, je vzelo iz vesti le "da je borski rudnik izbrisan iz registra državnih gospodarskih podjetij" in komentiralo to tako: "Po vojni je postal borski rudnik kakor vsi

Petdeset let boja proti jetiki

Proti koncu prejšnjega stoletja se je raznesla preko cele Amerike govorica, da je Bog obdaroval mesto Denver, Colorado, s podnebjem, ki prav gotovo ozdravi jetične. Tisoči ljudi, katere je ta govorica izvalila, so dospeli v mesto na vlakih in raznih vozilih, na mulah in peš ter so mnogi umrli dobesedno na ulici, ker zamje ni bilo možnosti lečenja.

Dobrosrčni prebivalci mesta Denver, katere je ganila usoda žrtv "bele kuge", so se odločili priskočiti na pomoč in iz te želje se je porodil načrt preskrbeti najrevnejšim prosto oskrbo in lečenje.

Judovski občinstvo se je s posebno vnuem udeležilo tega podjetja ter zagotovilo sodelovanje največje židovske bratovščine B'nai B'rith. L. 1899 se je ustanovilo bolnico za jetične. Zove se Narodna judovska bolnica, a nje delovanje je popolnoma nestranksko. Nje načelo je, bolečina in bolezen ne poznajo niti vere, niti plemena, niti narodnosti. Prvi bolnik je bilo katoliško dekle in od tedaj sta bili skoro dve tretjini bolnikov katoličani, ostali pa judovski in drugih ver.

Tekom petih desetletij delovanja je ostala bolnica zvesta načelu, a vpisanemu nad vstopom v glavno poslopje, ki se glasi: "Naj ne vstopi nikdo, ki more plačati, nikdo ki je vstopil ne sme plačati". Nad 3 milijone dni prostega lečenja se je dovolilo. Nad 40.000 bolnikov se je lečilo. A od nobenega bolnika se ni zahtevalo oziroma se mu dovolilo, da bi plačal za kakršnokoli obliko lečenja.

Bolniki dohajajo v bolnico od vseh strani Amerike ter so vseh plemenskih in stanovskih izvorov.

Akoravno se ni vodilo podrobnega zapisnika glede plemen, ver in narodnega izvora, je bil odstotek tujerodnih bolnikov v bolnici zelo visok. Točasno se nahajajo v njej bolniki rojeni v Afriki, na Kitajskem, v Nemčiji, Franciji, Italiji, Lituaniji, Mehiki, Rusiji, na Poljskem, v Indiji, na Norveškem, Švedskem, Filipinskem otočju in v Ukrajini. Visoko število bolnikov iz drugih dežel ter prvega rodu Američancev je mogoče tolmačiti s tem da so se vstali mnogi priseljenci v prenapolnjenih krajih, kar je pomagalo razvoju jetike.

Bolnico se smatra za vodilno središče raziskavanja in lečenja jetike. Zaslužila je narodno in mednarodno priznanje. Uprava veteranov, na primer, pošilja v bolnico strokovnjake, kjer naj se nadalje vežbajo v delovanje za omejitev jetike. Svetovna zdravstvena organizacija se tudi poslužuje bolnice kot postojanke v Združenih državah za svoje strokovnjake za omejitev jetike. Zdravniki iz Kitajske, Indije, Pakistana, Filipinov in Koreje so prišli sem da se seznajajo z najnovejšimi načini kontrole jetike. To ustanovo se širi z namenom dati priliko tudi zdravnikom drugih narodnosti.

Pred kratkim so razvili zdravniški bolnice nov način skrbnje pluć. Do sedaj se je odstranilo v ta namen par feber. Ta način, učinkovit za skrbenje pluć, ima za posledico stalno poškodovano obliko bolnika.

Pri novem načinu se vliaga v ozko odprtino v prsih male kroglice iz lucita (zelo lahka, prozorna plastična zmes) dokler teža teh kroglic ne skrči zadostno pluć. Uspeh: omejitev okuženja

drugi rudniki, splošna ljudska imovina. Titova klika pa ga je sedaj izbrisala iz registra takih podjetij. Jasno je kot beli dan, da dela sedaj borski rudnik za ameriške imperialiste".

Prav noben pošten človek ne more trditi, da so taki komentariji "kritikov" jugoslovanskega vodstva objektivni, temveč, da so zlonamerni, da imajo namen Jugoslavijo v oči ostalih držav in predvsem samih jugoslovanskih narodov potisniti v imperialistični tabor.

Kdo je dal bogate rudnike, ki so jih dolga leta izkoriščali tujci, v roke ljudstvu?

Tito in njegovi sodelavci, ki so se borili za to, da postane vse bogastvo, ki ga imajo jugoslovanske dežele, ljudska imovina. In zdaj naj bi prav ti ljudje, ta "Titova klika" mahoma prav tisto, za kar se je borila, vrnila imperialistom!

ne da bi se za stalno poškodovano obliko. Ta način je pa le eden prispevkov za lečenje jetike in nje kontrole, katere se je razvilo v tem "Prisističu upanja med hribovjem".

Nadaljnje dejstvo v zvezi z delovanjem bolnice je prišlo na dan v naslednjem slučaju:

Lansko leto, na poziv glavnega zdravnika otroške bolnice v francoskem delu Berlina, je priredila bolnica "polet sočutja" v Berlin in poslala tja količino streptomicina, ki je zadostovala za rešitev 10 življenj nemških otrok, ki so boleli na vnetju pluć.

Ko ga je poročevalec vprašal: "Ali ni čudno, da je poslala judovska bolnica čudotvorno zdravilo, ki naj ohrani nemška življenja", je odgovoril Milton Anfenger, predsednik bolnice: "Otroci, ki boleli na jetiki predstavljajo človeška življenja. Ako jih moremo rešiti, bodo ti otroci zrastle ter mogoče delovali za mir in prijateljsko življenje v bodočih letih".

To je duh, v katerem se je ta zavod ustanovilo in kateri še vedno vodi njegovo delovanje. Ni čuda, da so ne samo pohvalile prošle delovanje, temveč tudi podpisale pizive za sklade, ki bi omogočili znatno razširiti delovanje bolnice znamenite osebe kot Mrs. Eleanor Roosevelt, Dwight D. Eisenhower in gen. George Marshall, poleg znatnega števila drugih katoliških, judovskih in protestantskih verskih voditeljev. Ti čutijo — kot čutijo vsi drugi kateri bolnico poznajo — da nje delo ni le skrajno koristno, temveč da se ga tu vrši v najbolj ameriško človečanski tradiciji.

KOMENTARJI

(Konec s 1. strani) gliji lahko stvari, katerih slednja nima, npr. volno, bombaž, žito, razne rude, les itd. itd. Če bo Anglija uvidela, da je Marshallov plan ne bo izmotal — mar ne bi bilo pametneje osloniti se v ekonomskih ozirih na ogromni sovjetski blok namesto na industrializirane Zed. države, s katerimi britanski otoki niso zmogni konkurirati?

Fran Cesen piše v Prosveti z dne 12. julija o ljudeh, ki mečejo plašč po vetru, ali pa se spreminjajo v renegate. Omenja Louisa Budenza, a je se cela vrsta takih. To se je dogajalo v minulih obravnava. Npr. Wittaker Chambers je naveden agent provokator. Včas je bil na skrajni levici jako čislán in v odgovornih službah. Pa Kravchenko — a kaj bi jih naštevati! K njim na svoj način prispevajo Petra Koprivo, ki je bil že tajnik socialističnega kluba v Clevelandu, pomožni začasni urednik pri Prosveti in potem pri Proletarcu in napisal je tudi dramo o partizanski osvobodilni borbi, ki je imela v metropoli veliko priznanje. Vendar pa Peter Kopriva vzlic svoji spremembi prepričanja in skoka iz rdečarskega tabora k Rožma-

novim ljudem ni nevaren. Ni nezvit in brzokone ni še nikoli zašel na denuncijantske steze. Je pa nekaj oseb v Chicagu, v Clevelandu in v New Yorku, o katerih bi tega ne mogel trditi, posebno kadar človek pogleda v "S.B." Kakor nalašč je marsikak "artikel" v nji napisan tako, da se z njim lahko opozori justičnega tajnika Clarka ali pa illinojski insurance department, da je med nami "subverzivežev" na "važnih" mestih toliko, da bi bilo treba kake vnanje akcije proti njim.

Čiang Kaišek je šel na obisk k predsedniku Filipinske republike, da zasnujeta protikomunistični pakt, kakršnega si je Trumanova administracija zamislila v svojem severo-atlantskem paktu. Ako bodo finančno in vojno odgovornost prevzele tudi za pacifični pakt Zed. države, bo tega bremena nič koliko za naše ljudstvo. A "komunizem" pa se bo vseeno širil. To bi moral vedeti posebno dobro Čiang Kaišek in tudi filipinski predsednik Elpidio Quirino.

Kar se navadno imenuje "moral", bo v socialistični družbi gotovo precej drugačna, kakor v kapitalistični. To ne pomeni, da bo slabše, kajti slabo je že sedaj dovolj.

Delavec, ki ne čita svojega glasila, je nepopoln delavec. On je hlapec svojega gospodarja, nikdar pa in v nobenem oziru ne sam svoj gospod.

Ali bodo Jugoslavijo zapletli v vojno?

(Konec s 1. strani)

kjer se je čoln tudi potopil. Vlada FLRJ poziva madžarsko vlado naj preneha z grobitvami krštvami jugoslovanske meje in skuša urediti z njo odnose, ki tako kot so, danes škodijo obema državam.

Materialni interesi ne delujejo avtomatično; če bi bilo tako, bi ne bilo nobene politike. — V. Marcu.

Slavnost v Fontani Calif., uspela bolj kot pričakovano

(Nadaljevanje s 1. strani.)

nik Proletarca Mihael Missouri. J. Pečnik je stavo izgubil, Proletarec je pa dobil dva dolarja več podpore. Torej skupno ob tej priliki \$83.

Hvala vsem, ki so prispevali in sodelovali. In vsem sodružni pozdrav!

— Peter Benedict.

"Lobisti" veliko zapravijo

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Iz vladnih podatkov je razvidno, da so mešetarji raznih korporacij in organizacij, ki delujejo med člani zveznega kongresa za interese svojih delodajalcev, potrošili v času zborničnega zasedanja 1948-49 do zdaj že \$40.000.000. To je ogromna vsota in nekateri poslanci in senatorji zahtevajo preiskavo. "Lobisti" vabijo člane kongresa na razkošne pojedine, kjer se suče po sobanah washingtonska visoka družba in "lobist" pa prisede kje v kakem primernem kraju k senatorju ali h kongresniku in prične najprvo kak formalen in nato intimen pogovor.

Preiskava sicer ne bo dognala drugega kot da so lobisti res veliko potrošili, toda običajno velika večina "ljudskih zastopnikov" ne želi, da se bi v javnosti pisalo in govorilo, s kom so bili na "partiji", ali kako draga je bila, še manj pa žele kakega sušljanja o "podkupništvu".

"Lobbying" je ameriška "ustanova". V parlamentih drugih demokratičnih dežel lobistov ni. Ker so poslanci odgovorni delati za program svoje stranke. In v državah sovjetskega bloka pa še manj, ker je zadeva, o kateri se ima glasovati, že odločena v odseku in nato v zbornici predlog soglasno odoben. Je pa pre-

cej "lobistov" v Madridu, ki diktatorja Franka urgrajo, da naj nekoliko popusti "demokraciji" v korist, ker "potem da bo ameriške in angleške ter francoske podpore v polni meri."

LISTNICA UREDNIŠTVA

Dopisa, ki sta ju poslala Fr. Krusich iz Wyominga in J. Pa-sarich iz New Jerseyja, bosta v prihodnji številki.

Seznam priredb slovenskih organizacij v Chicagu

Organizacije v Chicagu in okolici, ki žele imeti svoje priredbe označene v tem seznamu, naj nam sporoče podatke, enako tudi po-pravke in slučaju pomot.)

"Sosedje" št. 449 SNPJ, piknik v nedeljo 24. julija v Benis Forest Preserve (v istem kraju kakor lansko leto).

Društvo št. 707 SNPJ iz Summita priredi "moon light" piknik v soboto 30. julija na Keglovem vrtu v Willow Springsu.

Pioneer št. 539 SNPJ, piknik v Pilsen parku v soboto 6. avgusta, So. Albany ter 26th St.

"Nada" št. 102 SNPJ — banket v proslavitev 40-letnice društva v petek 19. avgusta pri Leo Grae-ferju na S. Lawndale Ave.

Trailblazers št. 100 SNPJ — piknik v nedeljo 14. avgusta na vrtu Gano Farmers Grove, 425 W. 116th St. (3 in pol bloka vzhodno od Halsted.)

Fevski zbor Prešeren — piknik v nedeljo 21. avgusta na Keglovem vrtu v Willow Springsu.

Progresivne Slovenke, krožek št. 9 — proslavitev druge obletnice krožka s programom in plesno zabavo v nedeljo 16. oktobra v dvorani SNPJ.

Fevski zbor Prešeren — jubilejni koncert v nedeljo 6. novembra v auditoriju Škol Chicago na So. Kedzie Ave.

Slovenski dom št. 86 SNPJ — veselica v soboto 19. novembra.

Narodni vitezi št. 39 SNPJ — Silvestrova zabava v soboto 31. decembra v jednotini dvorani.

a new, improved electric water heating service

Commonwealth Edison že dolgo sledi praksi, da naj bodo njeni odjemalci poučeni čimboljše o novem razvoju, tikajoč se uporabe električne sile. Sedaj smo v stanju vas seznaniti z novim električnim gretjem vode, ki vam bo povečalo udobnost.

S to novo poslužbo imate avtomatično gredo vodo ob katerikoli uri podnevu ali ponoči. Kolikor vroče vode rabite, vam bo segreta po posebno znižani ceni v ta namen. In ako jo kakega dne rabite več kot povprečno, dopili jo boste po regularni ceni.

CEMU VAZNOST TE POSLUŽBE ZA VAS

Avtomatični električni vodo-grelec je izboljšán v primeri s prejšnjim. Vodni kotel tega modela vsebuje dovolj vroče vode za vse vaše potrebe. In cena za uporabo elektrike v ta namen je uravnotežena na posebno nizki stopnji.

Velikost elektro-vodnega greleca je sorazmerna

v soglasju vaših potreb v družini. Npr., normalna zahteva je okrog 17 galon vode za povprečnega člana družine. Kotel v velikosti 80 galon je priporočljiv za družino štirih oseb.

Močna izolacija tega kotla drži vodo vročo. Ves je tehnično tako urejen, da se voda greje ekonomično in da ostane vroča ob stopnji 150 stopinj ne da bi jo bilo treba zdržema greti.

Neprivedeli boste, da je električni vodo-grelec ne samo praktičen temveč tudi dobra dolgoročna investicija. Ne potrebuje popravil, ne nagaja v svojem opravlilu. Zagotavlja vam poslužbo brez hadleg skozi leta. Ta električni vodo-grelec bo služil vaši družini dalj kot kateri koli drugi model.

S to novo poslužbo imate tople vode kolikor jo potrebujete in v kakršnikoli višini. Vse je moderno urejeno in v vse v namenu za komodnost za vaš dom.

NAROČITE AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR SVOJCEM V STAREM KRAJU

Stane \$1.65 s poštino vred. Pošljite nam točen naslov in vsoto, drugo izvršimo mi.

PROLETAREC, 2301 So. Lawndale Ave. CHICAGO 23, ILL.

Dr. John J. Zavertnik
PHYSICIAN and SURGEON
3724 WEST 26th STREET
Tel. CHawford 7-2212
OFFICE HOURS:
1:30 to 4 P. M.
(Except Wed., Sat. and Sun.)
6:30 to 7:30 P. M.
(Except Wed., Sat. and Sun.)
New 2219 So. Ridgeway Ave.
Tel. CHawford 7-8440
If no answer — Call
AUstin 7-5760

COMMONWEALTH EDISON COMPANY

What Would 'Abe' Lincoln Think of This?

Is the door to the learned professions being shut in the faces of 75 of each 100 American boys—the ones who haven't the money to pay for seven years in college—but in the past have been able to reach the top by "spare-time study"?

"Yes," answers John T. Kennedy, president of Benjamin Franklin University, a Washington institution which trains accountants by spare-time courses given in the evening.

Lawyers, doctors and dentists, Kennedy points out, are required to have at least three years of college "liberal arts" education before they can even begin their four years of professional training. Now this requirement is also being extended to "certified public accountants."

It is practically impossible to get seven years of college and professional education by spare-time study, Kennedy explains. As a result, ambitious but poor young men are being barred from more and more professions.

This situation, he warns, harms all the American people, by causing a "shortage of professional men and excessive costs for their services."

What would "Abe" Lincoln think about this? He never saw the inside of any kind of college, but "read law," became an able lawyer and a great President. Today, he would be told to go and get seven years of college before he could practice law or other professions—Labor.

"KEEP AMERICA FREE!"
By George S. Wuchinich

PITTSBURGH, Pa. — A sordid political fight has been going on in our city for the past several months on the nomination of Congressman Herman P. Eberhart, Democrat, for Federal Judge. A Pittsburgh attorney representing the American Bar Association has been the chief opponent, and presented evidence against Mr. Eberhart based on charges of drunkenness, wife beating, and so on.

The Senate Judiciary Committee has been holding hearings which exposed the personal life of Mr. Eberhart in a glaring fashion. It was made to appear as a full display of dirty linen.

Now the district Mr. Eberhart represents is the 32nd in the city of Pittsburgh and it numbers 301,000 people (1940 census). Within it are concentrated the big steel mills, fabricating plants, freight car factories, meat and food packers, and a host of other industries which employ several hundred thousand workers.

He was elected in 1935 and served continuously to the present. During FDR's period, Mr. Eberhart was a stalwart New Dealer. Even the change brought by Mr. Truman's bi-partisans has not completely reversed Mr. Eberhart and he has held remnants of FDR's ideas, among which are his stand for labor and especially his strong criticism of the House Un-American Activities Committee. Within the limits of the Democratic Party he has reached the furthest in measuring up to FDR's platform.

This Congressional District represented by Mr. Eberhart is also a stronghold of both Republican and Democratic monopoly interests, steel, coal, utility, aluminum and oil. The local press, as lackeys of the corporations, headline charges of wife beating, drunkenness to hide the good record of Mr. Eberhart.

In these days when a Congressman publicly condemns the House Un-American Activities Committee; that Congressman is dangerous. In these days when such a Congressman may become a Federal judge, and a friend of labor — he is dangerous. Monopoly wants to make sure that Federal judges are "reliable" especially in the face of growing unemployment, evictions, strikes, and other events which spring from present business "normalcy."

It would be interesting to ask Mr. Eberhart right now, just how free is the press. Nothing is written of his progressive record. The press hides this behind the dirty linen with which it slaps him in the face.

We compare his troubled nomination with that of Mr. John Foster Dulles, just appointed to the U. S. Senate by Governor Dewey to fill Senator Wagner's seat.

Mr. Dulles is a man who represents no working people. His life has been spent as a corporation lawyer and he's reached the top as senior partner in the Wall Street firm of Cromwell & Sullivan, a legal octopus of 20 partners who have visions of a Marshall Plan for the world in which they will be the lawmakers and paper signers.

Mr. Dulles has never been elected to any public office. For years following World War I he has led in the sinister financing of governments such as Germany. I am sure Mr. Dulles is an expert on how Hitler was financed, and 50 million people's lives paid for this expert

NTEA Oversteps Legal Bounds, Too

The big business backed Nat'l Tax Equality Ass'n, organized to bamboozle the American people into a false impression that co-ops are something sinister, has long ago passed the bounds of decency. Like a dirty prize-fighter of the wild lumberjack era, it has scratched, used concealed brass knuckles, and kicked about wildly with hobnailed boots. In short, this free-spending front organization for big business monopolies has ignored all rules of morality and fair fighting.

ALL NTEA propaganda has consisted of false claims and phony facts, such as the one about co-ops not paying taxes, but the most monstrous of its lies has been the constant attempt to "prove" that co-ops are "Communist." In the face of co-ops' role as an unyielding pillar of democracy (dictators always destroy or cripple the co-ops), this attempt to paint co-ops as "un-American" is beyond contempt.

Now it seems that NTEA has also overstepped the bounds of legality. As reported in the June 23rd BUILDER, federal agents have cracked down on the anti-co-op axis, confiscating the plates of the infamous anti-co-op phony money because the bills bore too close a resemblance to genuine currency of the land and came near to being an infringement on anti-counterfeiting laws.

It's about time that our small people's businesses get some legal protection from these wild shooting agents of Wall Street! And it is also high time that our elected representatives in Congress turn the searchlights of an investigation on this entire anti-cooperative conspiracy.

Seems to us that we should write our Senators and Representatives demanding a joint Congressional probe of the National Tax Equality Ass'n and of the entire, well-coordinated anti-co-op drive by national trade associations of manufacturers, lumber men, hardware men (such as Seth Marshall of Duluth's Marshall Wells Co.) and others. The healthy light of national publication of facts should be turned on these black knights of big business trusts and cartels!

CUTTING REMARK
A certain minister, while preaching, said that every blade of grass was a sermon. The next day he was busy himself by mowing his lawn when a parishioner passing shouted, "That's right, reverend, cut your sermons short."

Public sentiment is a battery which protects the city behind it, but sweeps with destruction all in the plain before it.—Henry Ward Beecher.

PROPAGANDA ABOUT 'BIG UNIONS' RAPPED

Handful of Giant Corporations • Employ Huge Numbers of Nation's Workers
TRINIDAD, Colo. — Propaganda about organized labor getting "too big" was riddled here by Assistant Secretary of Labor Ralph Wright in an address to the Colorado State Federation of Labor.

"You frequently hear comments about big, strong and rich unions," he said. "But you seldom hear any mention that 40 per cent of all industrial workers in the United States are employed by only one-tenth of 1 per cent of all the employers."

"It would be well for those who oppose labor unions to remember these facts."

An Expert Speaks

DELAWARE, Ohio (FP) — Remember the days of the Hoover depression? Are you interested in avoiding them in the future? Are you worried about security for your wife and children? Well then, you're an escapist.

Who says so? A man who should know about depressions—Herbert Hoover. Speaking to the graduating class of Ohio Wesleyan University June 11, he said: "Security kills the joy that lies in competition, in individual adventure, new undertakings and new achievements. At all times in history there have been many who sought escape into 'security' from self-reliance."

After he wrote a newspaper column on the death of his dog, Norman Thomas, six-time loser as presidential candidate, studied his fan mail, concluded, "I might get more votes as a dog lover than as a Socialist."

THE MARCH OF LABOR

THE AVERAGE TEACHER'S SALARY IN GEORGIA IS \$1800 PER YEAR; IN NEW YORK STATE IT IS \$3652.

DISABLING WORK INJURIES IN 1948 FELL BELOW 2,000,000 FOR THE FIRST TIME IN EIGHT YEARS.

THE BASIC PRINCIPLE BACK OF A REAL PROFIT-SHARING PLAN WAS STATED MORE THAN 130 YEARS AGO BY ALBERT GALLATIN, SECRETARY OF THE U.S. TREASURY UNDER PRESIDENTS JEFFERSON AND MADISON. GALLATIN STARTED A PROFIT-SHARING PLAN AT HIS GLASS WORKS BECAUSE "THE DEMOCRATIC PRINCIPLE UPON WHICH THIS NATION WAS FOUNDED SHOULD NOT BE RESTRICTED TO THE POLITICAL PROCESS BUT SHOULD BE APPLIED TO THE INDUSTRIAL OPERATION."

YOUR GUIDE TO THE BEST IN HATS AND CAPS IS THE UNION LABEL; INSIST ON IT!

QUALITY CRAFTSMANSHIP UNION-MADE

Charity Is Not Economics

As a necessary charity project, to take care of distress we helped to create, the European Recovery Program is one thing, but as a project to bring beneficial economic results to the United States it is quite another thing. Charity is not economics.

We are moved to make this comment by repeated statements from many sources that the ERP will help to maintain prices for farm products. At the same time, many manufacturers in this country look upon the program as beneficial to them in affording an outlet for their products.

For the goods we send to Europe under this program we get no goods in return. From a strictly economic standpoint, this is like killing little pigs or plowing under cotton. Sending so much goods abroad for which we get no goods in return may be a factor in pricing people out of the market and causing a business slump and unemployment. Maybe sending large quantities of materials to Europe is one reason why houses cannot be built in this country at prices people can afford to pay for them.

The ERP can be justified and defended only as a necessary charity. And even on that basis, we must remember that charity is never a cure. It is not a cure in Europe, and it is not a cure in our country. What the people of Europe must have as a permanent remedy for their plight is a chance to help themselves.

The most valuable relief the people of Europe can get is relief from arbitrary governmental and military controls that destroy initiative and efficiency and prevent the operation of natural economic laws. Until they get this relief, they will continue to be objects of charity—THE NEBRASKA COOPERATOR, L. S. Herron, editor.

PEOPLE DO IT

By Henry Jones

SENATOR LODGE proposes that the Federal Treasury finance presidential campaigns to prevent federal plums and favors being given in return for large campaign contributions. We trust he will not be charged with seeking "to alter the form of government by unconstitutional means." A provision for the presentation of all programs to the electorate equally at federal expense would of course be of considerable advantage to those minority political groups who have no millions. It seems Lodge smells something when Defense Secretary Louis Johnson is a former director of Consolidated Vultee Aircraft, controlled by Odum a heavy campaign contributor.

RENO Employers Council shows solidarity. They told their cooks and waiters: "If you strike a single one of our bars and restaurants during the holidays, we'll close up every one." They did. They fed the holiday visitors in the parks while the town population almost doubled. Hotel Owners refused to recognize the AFL Culinary Workers, and that set it off. Doctors and lawyers manned the bars, and thirsty souls prayed that their liquor would not be poured out by a homeopath.

Notice that though it is proper for Reno Employers or Frisco warehouse owners to say if you strike one, we will close all, the law objects if unions say, refuse to settle with one, and we consider there is no settlement with any. That law must be class legislation.

THREE MEN IN A BOAT tried to picket New York's Idlewild airport for the Teamsters AFL who have a dispute with the gas-fueling agency for the airport. But a barge with police escort brought in the

gas. What union had jurisdiction over that barge?

ROY WOOD, 23-year old lad about to be hanged for killing a Baltimore policeman, cheated the gallows by 90 minutes by cutting his jugular with a piece of razor blade. It's often wondered why men want to cheat the gallows. But why do allegedly civilized people determined to kill their fellows as punishment, try so hard to prevent them from doing it themselves? Does it deny them the satisfaction of some savage urge?

CHEER UP! Dr. Bacher of AEC says we are "in the best shape ever" and "way out front" in the production of atom bombs. Or would you feel more comfortable if you could rely on the solidarity of the world's workers instead of on atom bombs? If so, you'll have to build it.

CONGRESS has been offered 8,605 bills this session. If laws could fix the world up that ought to be enough to fix it plenty.

Senator McMahon from Connecticut warns "that in our hatred of communism we may unwittingly espouse communist doctrines of thought-suppression." He insists there are "adequate legal means to combat sedition and espionage without impairing the boundaries of free speech and legitimate academic freedom." But are these programs to suppress thoughts adopted "unthinkingly"?

Now that Congress is going to investigate how \$40,000,000 was spent for lobbying during 1948-49 it would seem that at long last they have found a subject on which they can speak with authority. Who else should know?

THE MAN WHO WAS TOO DECENT

By RICHARD SASULY

Exactly a hundred years ago a man named Walter Hunt invented the safety pin. This, I will freely grant, sounds like neither fresh nor startling news. But there are parts of Hunt's story which will make tomorrow's headlines.

I will also admit that I had never heard of Walter Hunt until I picked up a copy of "Steelways" the other day. "Steelways" is a slick magazine put out by the American Iron and Steel Institute. It is an industry house organ. It popularizes the things the industry sells. Safety pins happen to come from the steel industry, along with material for autos and railroads, armor plate and bombers.

The thing that got me about Hunt was the fact that I had not heard of him. He invented tricycles, paper collars, lamps, firearms, stoves, and a sewing machine. "Steelways" called him a "creative genius equalled by few other men in American history."

Hunt died, penniless, in 1859. He had sold most of his inventions for a few dollars each. His name was almost forgotten.

It develops that the Smithsonian Institution did take notice of Hunt's death. A Smithsonian bulletin said: "It was his misfortune that although he was a great inventor who could conceive ideas and mould them into practical shape, he was otherwise as simple as a child and lacked sufficient business sense to lead to success."

The way "Steelways" described the root of Hunt's troubles was: "He just couldn't understand how to do his thinking in terms of money."

Maybe this makes Hunt sound like a fool. But the story of Hunt's sewing machine tells more about the man.

Hunt invented a sewing machine years ahead of Elias Howe, who later cashed in big on the invention. Hunt asked his 15-year-old

daughter Caroline to help him promote the new machine.

Caroline told her father that the machine would throw poor seamstresses out of work. Hunt thought it over and finally decided he couldn't have on his conscience robbing poor women of bread. He dumped his machine in a garret.

That, apparently, is what is meant by being unable to "think in terms of money." Hunt couldn't stand to hurt people. So he died broke himself.

Almost no one would argue that invention of machines should be stopped. The benefits for everyone are too great. But those benefits are generally derived at the expense of the people displaced by machines. Promoters rarely think about human costs. Hunt could not stop thinking about them. And so he could not be a promoter.

The same kind of thing is happening all around us. A short time back the head of Republic Steel, Charles M. White, remarked in an offhand way that steel would and should drop to a so-called normal production level of 70 million ingot tons per year.

Events of the recent months prove White a good prophet. Steel production has slid from 102% of capacity to less than 80% in successive drops since March 21.

That figure, 70 million tons annual production, compared with 92 million tons capacity, has a human side. It means that American workers are going to be out of jobs and worrying about the next day's meals.

A man like Walter Hunt would probably make a mess of the presidency of the great Republic Steel Corp. The man who worried about seamstresses could hardly remark that he had set his sights on a "normal" level of production which would involve millions of people looking for work. It takes a different breed to pull the levers which slow down an economic machine and throw workers onto the street.

Generalissimo Chiang, speaking from Formosa, where he has conveyed the contents of the Chinese treasury, indicates he is willing to resume the offensive against the "Reds"—if he can get "assistance" from Uncle Sam. This poses a nice question: How many more billions can we afford to invest in Chiang and the Soong family? Up to date returns have not been encouraging.—Labor.

Irving Pflaum About Trieste

(From Chicago Sun-Times)

TRIESTE—(By Air Mail)—Here in a nutshell the chickens have come home to roost. Mixed or not, the metaphor describes the nationalist-racial troubles of the territory of Trieste. For in this tiny area between Latin and Slav, between West and East, nationalism, racism, hatred and prejudice, have done their dirty work too well.

His Excellency, the Roman Catholic Bishop of Trieste, put it to me in a grim question: "Why do you suppose," he asked, "the Catholic Slavs of Trieste voted so heavily for the Communists? They are good Catholics. They are faithful to the Church. Yet they voted in large numbers for the avowed enemy of their Church. Why?"

The answer, he explained, goes deep into the racial-nationalist struggle that characterizes this territory between Latin and Slav.

"When Tito rose to power and first seized and then claimed all of this land he gave impetus to the hopes of all the Slavs who have lived there for centuries. They would be the great ones, they thought, and thus they started to vote for the Communists, then led by Tito."

"The habit remained after Tito broke with then Cominform. Now the other Communists seem to speak for the Slavs. At least they seem to have the strongest voice. And these Catholic Slavs still support them."

The Bishop did not go into details. He didn't review the nasty history of Slavic persecution by Italian Fascists through more than 20 years of Mussolini's rule. The Slavs of this territory were made to change names and language, to make their children Italians.

Then came the "40 days" when Yugoslav Communist troops occupied the territory and revenge came, sweet or not. The Italians remember that. They think of the Slavs as persecutors, not the persecuted. The Italians forget the 20 years that went before the 40 days.

Still things are better now than before. Italian Premier de Gasperi is a statesman and when he was here he poured oil on the hateful waters. But, as the Bishop said, old hatreds die slowly.

Eight out of ten persons in the territory are more or less Italian. The other two are quite definitely

Slovene—Slav. How will they live together in peace? No one here has the answer. If Trieste and surrounding lands go back to Italy the Slavs will never give in. If Yugoslavia takes over, the Italians will resist forever. So they say, and they shake their heads and say there is no answer but the domination of the many over the few.

These are the chickens come home to roost in the Trieste nutshell. In part they explain why nearly one-fourth of the voters, with all the odds against them, still find Moscow-Communism the answer they prefer.

Summer Casualties

With school out and millions on the roads this summer in vacation trips, the probability of a sharp rise in the accident curve is alarming. Summer should be a safety season, but somehow, many of the normal restraints which help protect us at other times of the year seem to disappear in the summer and vacation periods.

The highway accident toll this summer will undoubtedly shoot upward sharply due to the great increase in road traffic. Congestion in and near our large cities adds to the perils of travel.

Too many of us are inclined to try to save a few minutes' time by skipping lights, failing to stop at stop streets, failing to take proper care in the use of our cars on the highway.

Let's all try to fool the accident predictors — let's all help to make this a safe summer — as safe as care and vigilance can make it.

United Nations

So far, 12,420,295 signatures have been presented to the U. N., asking that Esperanto be given "urgent and serious consideration." Signers include the Prime Ministers of the Netherlands, Poland, Austria and Czechoslovakia, the President of France, 289 members of national legislatures, and 540 members of city councils.

It is remarkable that God has endowed us all with a perverted sense of perception. . . . That sounds big but it's just that all of us look upon our children as the brightest and most beautiful in the town. . .